

Starostwo Powiatowe w Jaworze

JAWOR



BOLKÓW



MĘCINKA



MŚCIWOJÓW



PASZOWICE



WĄDROŻE WLK.



POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

JAWOR MAJ 2002 r.

nr L1/294/2002
przyjęto Uchwałę Rad
Powiatu, na Sesji w d.
27 września 2002 r.

SPIS TREŚCI

WSTĘP

1. BEZROBOCIE W POLSCE

1.1 Sytuacja na rynku pracy z uwzględnieniem niektórych jego elementów w powiecie jaworskim....	12
1.2. Przyczyny bezrobocia.....	15
1.3 Prognozy rynku pracy.....	16

DIAGNOZA POWIATU

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU JAWORSKIEGO

2.1. Położenie, obszar, ludność powiatu.	17
2.2 Gminy powiatu	18
2.3 Infrastruktura techniczna powiatu - energetyka, gazownictwo, ciepłownictwo i łączność	24
2.4 Demografia	25

3. EDUKACJA

3.1 Szkolne formy kształcenia.	28
3.2 Pozaszkolne formy kształcenia.	31

4. RYNEK PRACY

4.1 Charakterystyka zjawiska bezrobocia w powiecie jaworskim.	33
4.2 Instrumenty walki z bezrobociem.	44

5. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

5.1 Charakterystyka gospodarcza powiatu.	51
5.2 Instrumenty wspierania przedsiębiorczości w powiecie jaworskim.....	54

6. POWIAT JAWORSKI NA TLE WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO	58
--	----

POWIATOWY PROGRAM PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU ORAZ AKTYWIZACJI LOKALNEGO RYNKU PRACY

7. ZAŁOŻENIA SKUTECZNEJ WALKI Z BEZROBOCIEM

7.1 Strategia Gospodarcza Rządu "Przedsiębiorczość - Rozwój - Praca".....	59
7.2 Narodowa Strategia Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich	73
7.3 Podstawy współpracy z Unią Europejską.....	74

8. REGIONALNA I LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

8.1 Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego.	76
8.2 Strategia Rozwoju Powiatu Jaworskiego..	76

9. PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE OGRANICZANIA BEZROBOCIA

9.1 Schemat budowy strategii	78
9.2 Analiza SWOT	79
9.3 Analiza problemów	84
9.4 Analiza celów.....	84
9.5 Finansowanie Programu.	87
9.6 Monitoring programu.	88

ZAKOŃCZENIE

WSTĘP

Program przeciwdziałania bezrobociu w powiecie jaworskim jest realizacją zapisu art. 12 pkt. 9 c ustawy o samorządzie powiatowym i przygotowany został jako komponent Strategii Rozwoju Powiatu Jaworskiego

Program przeciwdziałania bezrobociu opracowany został w nawiązaniu do strategicznych opracowań o zasięgu krajowym, jest zatem przełożeniem zamierzeń ogólnonarodowych na warunki i potrzeby Powiatu Jaworskiego.

Jednym z dokumentów dotyczących kwestii związanych z długofalowym rozwiązywaniem problemów bezrobocia jest opracowanie „Narodowej Strategii Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich w latach 2000 – 2006”. Dokument ten formułuje cele polityki rynku pracy i środki dla osiągnięcia tych celów przy założeniu, że celem głównym jest uzyskanie wyższego zaangażowania ludności w procesy pracy.

Podstawowe elementy strategii są następujące:

1. Poprawa zatrudnialności poprzez rozwój jakości zasobów ludzkich. Z punktu widzenia kształtowania polityki strukturalno-rozwojowej kraju, dbałość o rozwój zatrudnialności społeczeństwa jest jednym z najistotniejszych celów. Wzrostowi zatrudnialności sprzyjać powinno inwestowanie w kwalifikacje obywateli i stwarzanie możliwości kształcenia przez całe życie.

2. Rozwój przedsiębiorczości.

Konieczne jest stworzenie zestawu środków (mechanizmów) ułatwiających podejmowanie działalności gospodarczej i tworzenie miejsc pracy. Nowe miejsca pracy są szczególnie pożądane w sferze usług. Wynika to zarówno z rosnącego popytu na rozmaitego typu usługi, jak i ekonomicznych zalet tworzenia w tej sferze nowych miejsc pracy.

3. Poprawa zdolności adaptacji przedsiębiorstw i pracowników do warunków zmieniającego się rynku.

Oznacza to konieczność stworzenia mechanizmów elastycznego reagowania systemu pracy na wyzwania gospodarcze. Niezbędne jest zbudowanie nowego, bardziej efektywnego modelu regulacji stosunków pracy w taki sposób, by ułatwić dostosowanie przedsiębiorstwa do zmieniających się wymagań rynku, a

bezpieczeństwo pracobiorców oprzeć na zwiększeniu dostępności nowotworzonych miejsc pracy.

4. Wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy. Oznacza to konieczność zaniechania praktyk dyskryminacyjnych na rynku pracy, zwłaszcza wobec kobiet. W Polsce wszyscy obywatele mają zapewniony dostęp do rynku pracy, faktycznie jednak bezrobocie wśród kobiet jest wyższe niż wśród mężczyzn. Względnie upośledzoną grupą społeczną jest ludność zamieszkała na wsi, toteż ze szczególną troską działania będą kierowane ku tej części społeczeństwa.

Gama propozycji w opisanych wyżej kategoriach jest szeroka. Obejmuje ona zarówno doskonalenie systemu podatkowego, pomocy kapitałowej, uelastycznianie prawa pracy, a także konieczność powszechnego modernizowania kształcenia zawodowego, doskonalenia procesów pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego. Priorytetową sprawą pozostaje jednak obniżanie kosztów pracy co powodować będzie wzrost liczby miejsc pracy.

Cele strategiczne i operacyjne polityki Rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw określają „Kierunki działań Rządu wobec małych i średnich przedsiębiorstw do 2002 roku”. Rosnące znaczenie sektora małych i średnich przedsiębiorstw w gospodarce narodowej oraz konieczność poprawy konkurencyjności tego sektora w aspekcie postępującego procesu integracji Polski z Unią Europejską spowodowały konieczność zaktywizowania polityki państwa wobec MSP.

Strategicznym celem polityki makroekonomicznej państwa jest trwały, zrównoważony wzrost gospodarczy. Głównym celem polityki rządu wobec MSP do roku 2002 jest kształtowanie warunków dla tworzenia i pełnego wykorzystania potencjału rozwojowego sektora małych i średnich przedsiębiorstw.

Cele operacyjne zostały zdefiniowane jako:

1. zwiększenie konkurencyjności sektora małych i średnich przedsiębiorstw, poprzez:
 - wzrost innowacyjności i rozwój technologiczny,
 - zmniejszenie kosztów związanych z zatrudnieniem,
 - ułatwienie dostępu do zamówień publicznych,

- rozwój przedsiębiorczości,
2. wzrost eksportu sektora małych i średnich przedsiębiorstw, poprzez:
- działania promujące eksport MSP,
 - działania ułatwiające dostęp do rynków zagranicznych,
 - działania ułatwiające dostęp do bankowych kredytów eksportowych (zwiększenie skali ubezpieczenia eksportu realizowanego na warunkach kredytowych, wprowadzenie skutecznych mechanizmów subsydiowania kredytów eksportowych oraz tworzenie warunków sprzyjających powstawaniu Funduszy Wzajemnych Ubezpieczeń Kontraktów Eksportowych)
 - działania na rzecz wspierania uczestnictwa MSP w programach Unii Europejskiej,
3. wzrost nakładów inwestycyjnych w sektorze małych i średnich przedsiębiorstw poprzez:
- działania na rzecz modyfikacji systemu podatkowego,
 - działania ułatwiające dostęp do wewnętrznych źródeł finansowania (rozbudowa systemu poręczeń kredytowych oraz tworzenie rozwiązań systemowych umożliwiających udzielanie pomocy MSP),
 - działania ułatwiające dostęp do zewnętrznych źródeł finansowania.

Kluczowe znaczenie dla przebiegu zmian na polskim rynku pracy będą miały kwestie wynikające z członkostwa Polski w Unii Europejskiej.

Podstawą współpracy Polski z Unią Europejską jest umowa o stowarzyszeniu z UE – „NARODOWY PROGRAM PRZYGOTOWANIA POLSKI DO CZŁONKOWSTWA W UE – NPPC”. Dokument ten określa między innymi zasady, warunki integracji i pomocy dla Polski w okresie przedakcesyjnym.

Po wejściu Polski do Unii Europejskiej, w zwalczaniu bezrobocia i podnoszeniu kwalifikacji oraz wykształcenia pracowników, kluczową rolę odgrywać będzie Europejski Fundusz Społeczny. Absorpcja środków EFS uzależniona będzie jednak od zapewnienia krajowego dofinansowania oraz wdrożenia systemu wieloletniego planowania w zakresie polityki rozwoju zasobów ludzkich. Konieczna będzie także ścisła współpraca pomiędzy władzami centralnymi i regionalnymi oraz zaangażowanie partnerów społecznych i organizacji pozarządowych.

Ze źródeł EFS współfinansowane są projekty zawarte w wieloletnich programach operacyjnych, służące następującym celom (pięć obszarów wsparcia):

1. aktywizacja zawodowa bezrobotnych i zagrożonych bezrobociem, usługi doradczo-szkoleniowe służące ponownej integracji z rynkiem pracy: informacja zawodowa, doradztwo i poradnictwo, pośrednictwo pracy, szkolenia, staże;
2. przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu, projekty aktywizacji grup szczególnie narażonych na wykluczenie z rynku pracy, np. niepełnosprawnych, imigrantów, byłych więźniów;
3. kształcenie ustawiczne, projekty służące doskonaleniu umiejętności zawodowych, kwalifikacji osób w celu zwiększenia ich szans na zachowanie bądź znalezienie nowej pracy, utrzymaniu zdolności adaptacji do zmieniającego się rynku pracy;
4. doskonalenie kadr gospodarki i rozwój przedsiębiorczości, projekty w tej dziedzinie mają służyć doskonaleniu umiejętności kadr, zwiększeniu konkurencyjności przedsiębiorstw, a tym samym zachowaniu istniejących miejsc pracy. Mają również na celu ułatwienie transferu technologii do przedsiębiorstw, wzrost ich innowacyjności. Projekty dotyczące rozwoju przedsiębiorczości adresowane są do osób pragnących rozpocząć działalność gospodarczą, obejmują pomoc doradczo-szkoleniową oraz finansową;
5. aktywizacja zawodowa kobiet, to projekty doradczo-szkoleniowe przygotowane z myślą o promocji kobiet na rynku pracy i walce z wszelkimi przejawami dyskryminacji.

Podstawowym dokumentem, który określa cele i strategię rządu jest opracowanie „Przedsiębiorczość-Rozwój-Praca, Strategia Gospodarcza Rządu SLD - UP – PSL.

Stan polskiej gospodarki charakteryzują następujące zjawiska:

1. Gwałtowne, grożące katastrofą pogłębienie się nierównowagi finansów Państwa.
2. Znaczące pogorszenie warunków funkcjonowania polskich przedsiębiorstw. Znalazły się one w bardzo trudnej sytuacji finansowej, wiele z nich na skraju bankructwa. Mnożą się zaległości i zatory płatnicze. W rezultacie zachwiane zostały ekonomiczne i społeczne podstawy, na których opiera się struktura Państwa.
3. Gasnąca dynamika wzrostu gospodarczego, który w latach 1994-97 wynosił

średnio 6,3%, a obecnie systematycznie spada do poziomu około 1% w roku 2001.

4. Narastanie bezrobocia. Liczba osób pozostających bez pracy przekroczyła 3 miliony. W niektórych regionach co trzecia osoba zdolna do pracy nie znajduje zatrudnienia, co powoduje ogromny spadek popytu krajowego i marginalizację znacznej części społeczeństwa.
5. Załamanie inwestycji, które w r. 2001 osiągnęły ujemną dynamikę.
6. Rosnące dysproporcje regionalne w zakresie poziomu życia i warunków rozwoju.
7. Kryzys w rolnictwie, wyrażający się dramatycznym spadkiem dochodów z produkcji rolniczej, oraz narastanie biedy na obszarach wiejskich.
8. Zmniejszające się poczucie bezpieczeństwa, przede wszystkim socjalnego, co umacnia postawy populistyczne, stanowiące zagrożenie dla demokracji i transformacji gospodarczej.

Stagnacja gospodarcza ma swe źródła:

- w niespójnej polityce makroekonomicznej ostatnich lat, będącej kombinacją restrykcyjnej polityki pieniężnej oraz chaotycznej polityki fiskalnej;
- w jednoczesnym przeprowadzeniu drogich, źle oszacowanych i nieudolnie wprowadzonych czterech reform. Usztywniły one strukturę i zwiększyły skalę wydatków budżetowych, a społeczeństwu nie przyniosły zapowiadanych korzystnych skutków;
- w braku odpowiedniej reakcji na bieżące trudności, ich ukrywaniu i przesuwaniu rozwiązania narastających problemów na lata przyszłe, co powodowało kumulowanie obciążeń budżetu.

Dla sytuacji gospodarczej Polski w najbliższych latach istotne znaczenie mieć będzie zwłaszcza:

1. Stabilizacja polityczna w Europie i gwarancje bezpieczeństwa, którymi Polska dysponuje jako członek NATO.
2. Rosnące uzależnienie polskiej gospodarki od światowej koniunktury, co może wywierać korzystny wpływ w miarę ogólnego ożywienia gospodarczego prognozowanego na 2003 r.
3. Globalizacja w gospodarce i handlu światowym.
4. Istotne przekształcenia demograficzne. O ponad 350 tysięcy wzrośnie liczba ludności w wieku 20 - 29 lat. Zwiększy się także - o 900 tysięcy –

liczba ludności w wieku produkcyjnym. W latach 2002 - 2005 o 100 tysięcy przyrośnie ludność w wieku emerytalnym i ten rosnący trend utrzyma się przez 30 lat. Zmiany demograficzne wywierać będą silną presję na rynek pracy oraz wzrost świadczeń emerytalnych i zapotrzebowanie na niektóre usługi medyczne. Sprzyjać natomiast będą przeobrażeniom jakościowym w szkolnictwie.

5. Poziom wydajności pracy, który w Polsce stanowi około 30% poziomu najbardziej rozwiniętych krajów OECD, co spowodowane jest zwłaszcza słabym technicznym uzbrojeniem pracy i niską produktywnością majątku trwałego.
6. Odkładanie prywatyzacji i restrukturyzacji najbardziej kapitałochłonnych dziedzin gospodarki, co doprowadziło do ich zapaści i co równocześnie wyznacza priorytety restrukturyzacyjne.
7. Uzależnienie gospodarki na wiele lat od napływu kapitału zagranicznego w formie inwestycji bezpośrednich oraz funduszy europejskich, które pozwolą na niezbędne podniesienie stopy akumulacji.
8. Wyraźne zwiększenie w roku 2001 długu publicznego, który na koniec listopada 2001 roku wyniósł 291 mld złotych.
9. Niska pozycja Polski w opracowanym przez OECD rankingu rozwoju cywilizacyjnego (44 miejsce na 45 wysoko rozwiniętych krajów), co wskazuje na pilną potrzebę inwestowania w podwyższanie poziomu edukacyjnego i kształcenie ustawiczne społeczeństwa oraz w dziedziny gospodarki oparte na wiedzy, zgodnie z wymogami nowej ekonomii.
10. Wyraźne obniżenie w latach 1998-2001 ocen jakości rządzenia.

Zaczęło wyczerpywać się społeczne poparcie dla procesu transformacji ustrojowej.

Wobec tych uwarunkowań konieczna i pilna staje się znacząca reorientacja polityki gospodarczej, która będzie zmierzać do:

- wyzwolenia aktywności i przedsiębiorczości, będących podstawowym czynnikiem wzrostu gospodarczego,
- efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów finansowych, majątkowych oraz wiedzy i umiejętności przy pomocy nowoczesnych instrumentów finansowych,
- ustalenia stabilnych i przejrzystych reguł w polityce finansów publicznych.

Celami strategicznymi polityki gospodarczej Rządu są:

- stopniowy powrót w ciągu 2 lat na ścieżkę 5% wzrostu PKB,
- aktywizacja zawodowa społeczeństwa i zwiększanie zatrudnienia,
- skuteczna absorpcja funduszy europejskich i wykorzystanie ich dla rozwoju kraju.

Kluczowym warunkiem realizacji celów strategicznych jest odbudowa kondycji ekonomicznej polskich przedsiębiorstw. To one przesądzą o ożywieniu gospodarczym, zapewnią pracę obywatelom, podniosą standardy cywilizacyjne, wykorzystując - między innymi - wzorce gospodarowania i fundusze strukturalne Unii Europejskiej.

Trwały wzrost gospodarczy można uzyskać tylko w warunkach równowagi makroekonomicznej. Konieczność odwrócenia tendencji recesyjnych i ożywienia gospodarki sprawia jednak, że osiągnięcie wysokiego tempa wzrostu musi mieć dziś - w hierarchii celów - pierwszeństwo wobec spadku inflacji czy obniżania deficytu obrotów bieżących. Obecna sytuacja przedsiębiorstw jest tak zła, że wymaga działań nadzwyczajnych, zakładających uzyskanie efektów w krótkim czasie, by zapobiec narastaniu zjawisk kryzysowych. Powodzenie zamierzeń zapisanych w dokumencie Przedsiębiorczość – Rozwój - Praca wymaga sięgnięcia po instrumenty prawne i proceduralne oraz podatkowe dla poprawy sytuacji przedsiębiorstw i pobudzania ich działalności.

Niezwłoczna likwidacja barier biurokratycznych, uelastycznienie przepisów prawa pracy i wprowadzenie zachęt finansowych mogą dać szybkie rezultaty i stworzą dogodną płaszczyznę dla głębszych przeobrażeń systemowych. Instrumenty takie zawarte są w programach: "Przede wszystkim przedsiębiorczość" , "Pierwsza praca" oraz w programie "Infrastruktura - klucz do rozwoju".

W programie "Przede wszystkim przedsiębiorczość" przedstawiono działania na rzecz likwidacji formalnych utrudnień w tworzeniu nowych przedsiębiorstw, ułatwiania działalności przedsiębiorstw istniejących oraz zwiększania zatrudnienia w sektorze wytwórczym i usługowym. Służyć temu będą rozwiązania polepszające kondycję finansową jednostek gospodarczych, przede wszystkim małych i średnich.

Realizacja tego celu powinna doprowadzić do istotnych zmian:

- ułatwiających zakładanie przedsiębiorstw i zarządzanie tymi przedsiębiorstwami,

- zapewniających osiągnięcie dodatnich wyników finansowych i stabilizowanie finansów przedsiębiorstwa,
- tworzących przyjazne otoczenie dla małych i średnich przedsiębiorstw, również w zakresie swobody prowadzenia działalności gospodarczej.

Integralnie powiązany z programem "Przede wszystkim przedsiębiorczość" jest kolejny pakiet działań nadzwyczajnych, ułatwiających absolwentom podjęcie pierwszego zatrudnienia. Kluczem do poprawy sytuacji jest aktywizacja zawodowa i promocja zatrudnienia. Rosnące bezrobocie (przy spadającej aktywności gospodarki i wchodzeniu na rynek pracy roczników wyżu demograficznego) wymaga niezwłocznego podjęcia działań nadzwyczajnych.

Grupą szczególnie zagrożoną są absolwenci szkół różnych typów i poziomów nauczania. Pakiet "Pierwsza praca" ma na celu ograniczenie bezrobocia i aktywizację zawodową tej grupy.

Pakiet obejmuje działania w 5 segmentach:

- Obniżenie kosztów zatrudnienia w małych i średnich przedsiębiorstwach.
- Samozatrudnienie. Szansą dla absolwentów, którzy nie mogą znaleźć zatrudnienia jest założenie własnej firmy.
- Wprowadzenie do programów szkolnych i akademickich wiedzy z zakresu zasad i techniki zakładania własnych firm i samozatrudnienia.
- Wolontariat - nieodpłatna praca w organizacjach pozarządowych i w sektorze publicznym.
- Reorganizacja administracyjnego pośrednictwa pracy i ukierunkowanie go na aktywizację zawodową osób poszukujących pracy.

Program "Infrastruktura - klucz do rozwoju"

Rozwój zaniedbanej przez lata infrastruktury stanie się jednym z najbardziej ekspansywnych czynników pobudzania wzrostu gospodarczego. Głównymi celami podejmowanych przedsięwzięć staną się:

- poprawa warunków funkcjonowania przedsiębiorstw, dla których zła infrastruktura jest jedną z przyczyn hamujących rozwój i aktywność gospodarczą oraz poprawa warunków bezpieczeństwa i jakości życia obywateli,
- utworzenie dodatkowych miejsc pracy,

- przerwanie atmosfery niemocy w realizacji ważnych ekonomicznie i społecznie celów.

Uruchomione zostaną mechanizmy przyspieszenia skali i tempa budownictwa mieszkaniowego, budowy autostrad i dróg krajowych, rozwoju transportu kolejowego i lotniczego oraz łączności.

Ostatni pakiet dotyczy zmian w strukturze gospodarki.

Przekształcenia strukturalne, których zasadniczym celem jest zwiększenie konkurencyjności gospodarki będą koncentrować się wokół czterech głównych priorytetów:

- modernizacji gospodarki,
- restrukturyzacji niektórych sektorów gospodarki,
- tworzenia lepszych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych, a tym samym budowania podstaw gospodarki opartej na wiedzy,
- przekształceń własnościowych i prywatyzacji jednostek sektora publicznego.

Konstrukcja Programu ma charakter otwarty, tzn., że umożliwia wprowadzanie zmian w trakcie jego konsultacji, przy założeniu, uzyskania celu strategicznego jakim jest zmniejszenie skali i stopy bezrobocia w powiecie jaworskim. Program ma charakter kompleksowy i zakłada udział wielu podmiotów administracji samorządowych i rządowych powiatu oraz partnerów społecznych.

Powiatowy program przeciwdziałania bezrobociu składa się z:

- diagnozy powiatu,
- planowanych przedsięwzięć w zakresie ograniczania bezrobocia.

Diagnoza powiatu zawiera istotne z punktu widzenia rynku pracy informacje o powiecie, które stanowią podstawę do opracowania Programu.

Planowane przedsięwzięcia w zakresie ograniczania bezrobocia w powiecie to rozdział, który uwzględniając założenia polityki rządu wobec problemu bezrobocia oraz cele wojewódzkiej i powiatowej strategii rozwoju, diagnozę powiatu oraz analizę SWOT przedstawia projekt „Programu przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy”.

Program ten obejmuje analizę kluczowych problemów, analizę celów, a także zadania prowadzące do realizacji poszczególnych celów operacyjnych.

Problem kluczowy powiatu jaworskiego to szybki wzrost bezrobocia, natomiast cel strategiczny na najbliższe 5 lat to ograniczenie skali i poziomu bezrobocia.

W projekcie Programu podkreślono, że zarówno realizacja celu strategicznego, jak i celów operacyjnych w dużej mierze zależą będzie od uwarunkowań zewnętrznych, a w szczególności od aktywnej polityki państwa w zakresie ograniczania bezrobocia i rozwoju przedsiębiorczości.

Wykonawcami poszczególnych zadań Programu będą m.in.: Powiatowy Urząd Pracy w Jaworze, powiatowe jednostki organizacyjne, samorządy gminne oraz instytucje i organizacje zajmujące się wspieraniem przedsiębiorczości. Program wymaga spójnego, systematycznego, wielokierunkowego i długofalowego działania wielu organizacji i instytucji, które mają wpływ na poprawę sytuacji na lokalnym rynku pracy.

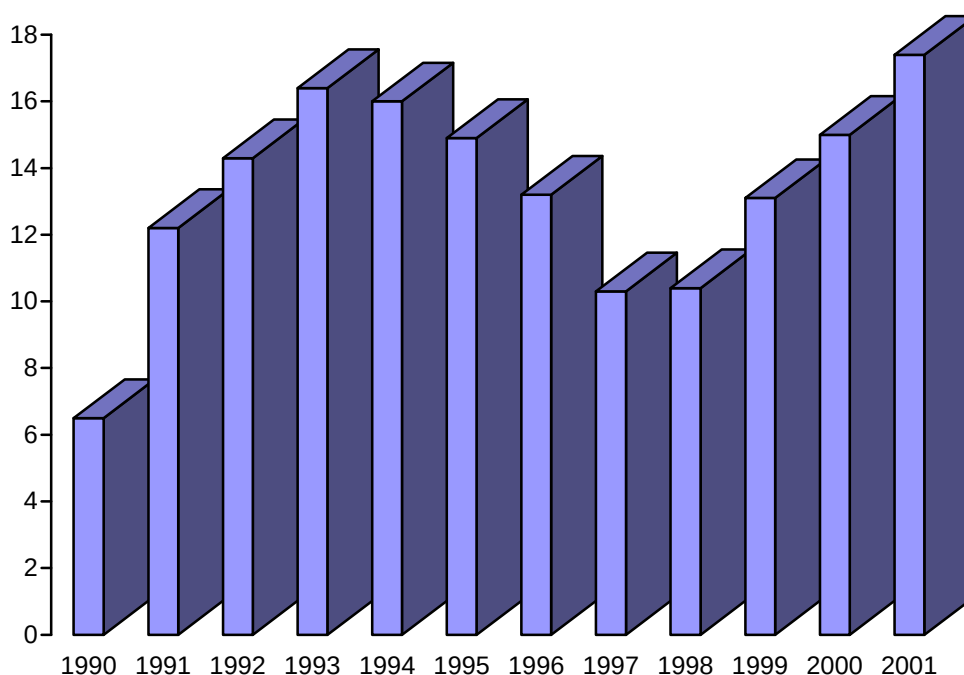
BEZROBOCIE W POLSCE

1.1 Sytuacja na rynku pracy.

Sytuacja na krajowym rynku pracy w ciągu ostatnich kilku lat ulega systematycznemu pogorszeniu. O ile w 1997 r. stopa bezrobocia wynosiła w Polsce 10,3 %, odpowiednio w rejonie jaworskim - 17,4 % to na koniec 2001 r. osiągnęła w Polsce poziom 17,4%, a w powiecie jaworskim 28,8 %.

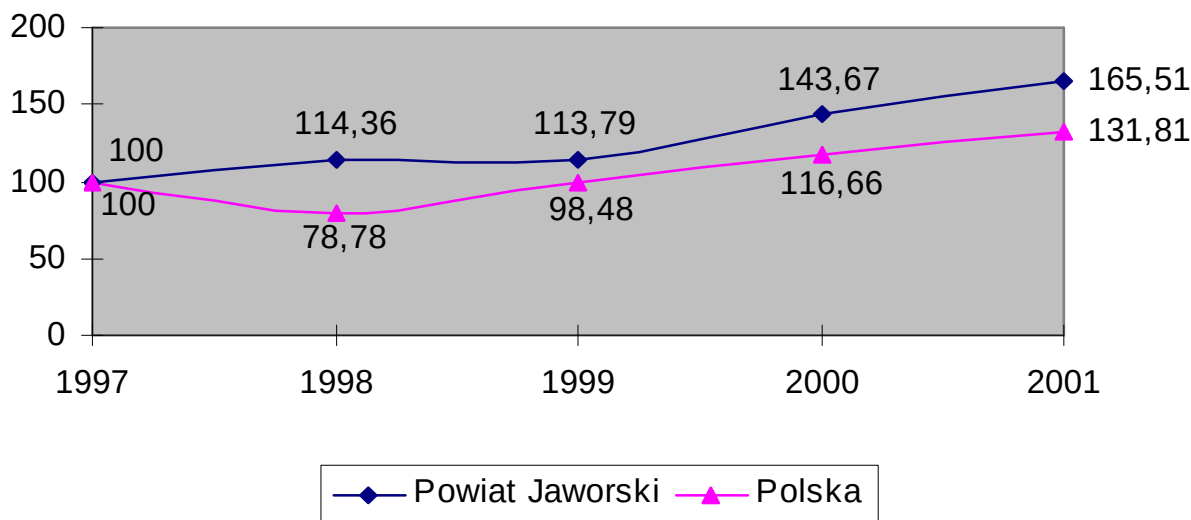
W tym przedziale czasu liczba bezrobotnych z prawem do zasiłku zmniejszyła się w kraju z 29 % do 20 % i odpowiednio w powiecie jaworskim z 36 % do 23 %. Wynika z tego, że głównym problemem dla większości bezrobotnych jest pozyskiwanie środków do życia co zazwyczaj sprowadza się do wizyt w ośrodkach pomocy społecznej lub dorywczej, zwykle nielegalnej pracy.

Wykres nr 1 – **STOPA BEZROBOCIA W POLSCE W LATACH 1990 – 2001**
(stan na 31 grudnia w %)



Źródło: Rynek Pracy Nr 7/8 '01, s. 9

Wykres nr 2 – **DYNAMIKA ZMIAN STOPY BEZROBOCIA W POLSCE
I POWIECIE JAWORSKIM**



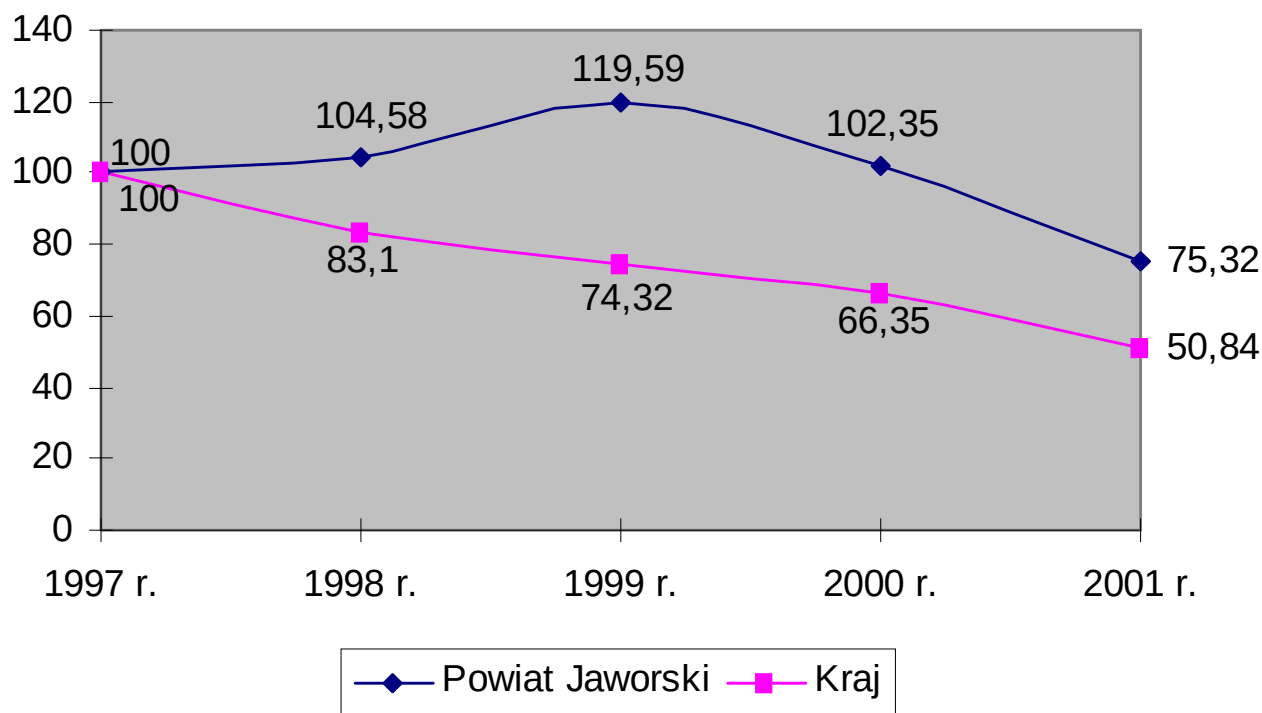
Dynamika zmian stopy bezrobocia w powiecie jaworskim na tle zmian tego wskaźnika w kraju wykazuje, że problem bezrobocia bardziej był odczuwalny lokalnie oraz narastał znacznie szybciej.

W ciągu ostatnich czterech lat obniżeniu uległ wskaźnik zatrudnienia w Polsce. Kształtuje się on na poziomie 46%, podczas gdy w krajach wysoko rozwiniętych wynosi powyżej 60%. Niestety od 1998 r. tworzenie miejsc pracy dokonuje się wolniej niż ich redukcja. Świadczy o tym fakt, że prawie 44% bezrobotnych zaprzestało wykonywania pracy ze względu na likwidację stanowiska lub zakładu pracy¹.

Spadła również liczba propozycji pracy. W 1997 r. urzędy pracy dysponowały 915.827 ofertami pracy, odpowiednio w rejonie jaworskim 1613, natomiast w 2001 r. było ich w Polsce aż o 450 tys. mniej, natomiast w powiecie jaworskim o 400 mniej.

¹ M. Boni „Druga fala bezrobocia w Polsce w okresie transformacji”, Rynek Pracy Nr 9/01

Wykres nr 3 – **DYNAMIKA ZMIAN LICZBY OFERT PRACY W POLSCE
I W POWIECIE JAWORSKIM**



Ciekawym zjawiskiem jest fakt, że ujemna dynamika liczby ofert pracy w kraju jest stała i zaczyna się już w 1997 r., natomiast w powiecie jaworskim do roku 1999 obserwujemy przyrost ofert pracy, a następnie spadek z dynamiką większą niż w kraju.

Warto zauważyć, że maleje również dotacja z budżetu państwa do Funduszu Pracy.

Reasumując należy stwierdzić, że w 2001 r. nabrały ostrości wszystkie negatywne zjawiska na rynku pracy:

- coraz szybciej spadało zatrudnienie w przedsiębiorstwach,
- malała liczba ofert pracy,
- rosło bezrobocie i udział osób pozbawionych prawa do zasiłku,
- zwiększały się regionalne różnice w poziomie bezrobocia,
- utrwały się niekorzystne cechy charakteryzujące populację bezrobotnych,
- zmniejszał się zakres przedsięwzięć podejmowanych na rzecz złagodzenia pogarszającej się sytuacji na rynku pracy.

Skuteczna promocja zatrudnienia i ograniczanie bezrobocia nie są możliwe bez działań kompleksowych na poziomie ogólnokrajowym, regionalnym oraz lokalnym. Dlatego też do rozwiązywania tego problemu, w miarę posiadanych możliwości powinny włączyć się samorządy wchodzące w skład struktury powiatowej. Wynika to głównie z faktu, że wszelkie negatywne skutki bezrobocia, takie jak ubóstwo i patologie społeczne są najbardziej odczuwalne na poziomie gmin i powiatów. Problem ten jest tym poważniejszy, że dotyczy młodszej części społeczeństwa (przeszło 30%, w powiecie jaworskim 26 % ogółu bezrobotnych, stanowią osoby między 18 a 24 rokiem życia) oraz ludności wiejskiej, która ma bardzo ograniczone możliwości zatrudnienia.

1.2 Przyczyny bezrobocia

Głównymi przyczynami, które wpływają na poziom bezrobocia są:

- transformacja gospodarcza prowadzona w kraju od 1989 roku, w wyniku, której większość restrukturyzowanych przedsiębiorstw i instytucji użyteczności publicznej dokonało znacznych redukcji zatrudnienia, a część została zlikwidowana,
- zmiany na światowym rynku, szczególnie na rynku wschodnim, gdzie Polska utraciła swoją pozycję,
- niski poziom konkurencyjności polskich produktów,
- spadające tempo wzrostu gospodarczego,
- rosnące obciążenia finansowe przedsiębiorców,
- wysokie koszty kredytu bankowego,
- najwyższy w Europie przyrost liczby osób w wieku produkcyjnym,
- niski poziom wykształcenia znacznej części społeczeństwa oraz jego struktura nie dostosowana do potrzeb rynku pracy, co przy małej zamożności - decyduje o niskiej mobilności siły roboczej,
- zmniejszenie udziału dotacji z budżetu państwa do Funduszu Pracy, co oznacza obniżenie zaangażowania państwa w bezpośrednią walkę z bezrobociem.

Przedstawione przyczyny wskazują na ścisły związek wysokiego stanu bezrobocia ze złym stanem gospodarki i finansów publicznych. Walka z bezrobociem winna się stać priorytetem polityki makroekonomicznej oraz

skoordynowanej w tym celu polityki poszczególnych resortów. Z pewnością nie może być to tylko problem Ministerstwa Pracy i Polityki Społecznej i urzędów pracy, których instytucjonalne formy działania mogą być skuteczne tylko przy niskim bezrobociu (do 5%). W rozwiązywanie problemu bezrobocia powinni być włączeni wszyscy uczestnicy życia społeczno-gospodarczego, w tym przedstawiciele gospodarki, edukacji oraz organizacji pozarządowych.

1.3 Prognozy rynku pracy

Radykalne działania w walce z bezrobociem są szczególnie wskazane w kontekście:

- wysokiego wzrostu zasobów pracy w latach 2001 – 2005 (oznacza to, że należy utworzyć więcej niż 800 tys. miejsc pracy),
- pogarszania się sytuacji na rynku pracy w wyniku słabego wzrostu gospodarczego oraz potrzeby dalszej restrukturyzacji gospodarki, w tym rolnictwa, gdzie istnieje wysokie bezrobocie utajone (szacowane na 1,0-1,7 mln osób),
- integracji z Unią Europejską, która wymagać będzie kolejnych restrukturyzacji prowadzących do podniesienia konkurencyjności i efektywności polskich przedsiębiorstw oraz rolnictwa.

Na podstawie analizy czynników wpływających na kształtowanie się podaży i popytu na pracę w Polsce należy oceniać, że w perspektywie najbliższych 5 lat sytuacja na rynku pracy nie ulegnie znaczącej poprawie. Przewiduje się, że tylko w wyniku wyżu demograficznego i restrukturyzacji rolnictwa na rynek pracy wejdzie dodatkowo około 2,2 – 2,8 mln. osób. Faktyczne liczby mogą być jednak wyższe, jeżeli uwzględnimy restrukturyzację tych dziedzin gospodarki polskiej, które nie są konkurencyjne na rynkach światowych. Nie ulega wątpliwości, że procesom tym może towarzyszyć negatywne zjawisko, jakim jest regionalny lub sektorowy wzrost bezrobocia. Dopiero po 2010 roku w związku z wejściem w wiek emerytalny wyżu powojennego, następować będzie powolny spadek liczby osób w wieku produkcyjnym.

DIAGNOZA POWIATU

2. CHARAKTERYSTYKA POWIATU JAWORSKIEGO

2.1. Położenie, obszar, ludność powiatu

Powiat jaworski położony jest w południowo – zachodniej części województwa dolnośląskiego, na malowniczej Równinie Jaworskiej stanowiącej integralną część Niziny Śląsko – Łużyckiej.

Jawor, stolica powiatu oddalona jest od Wrocławia o około 70 kilometrów. W pobliżu północnych granic powiatu przebiega autostrada A – 4 łącząca Wrocław z Olszyną na granicy zachodniej i z Medyką na granicy wschodniej. Powiat przecina droga krajowa Nr 3 ze Szczecina do Jakuszyca.

Administracyjnie powiat graniczy z powiatami:

- legnickim,
- średzkim,
- świdnickim,
- wałbrzyskim,
- kamiennogórskim,
- jeleniogórskim,
- złotoryjskim.

Powiat obejmuje swym zasięgiem terytoria miast:

- Bolkowa
- Jawora

oraz gmin wiejskich:

- Bolków,
- Męcinka,
- Mściwojów,
- Paszowice,
- Wądroże Wielkie.

Powiat jaworski ma charakter rolniczo – przemysłowy. Intensywnej produkcji rolnej sprzyjają dobre warunki klimatyczne. Produkcja rolna oparta jest głównie na uprawie zbóż, rzepaku i buraków cukrowych. Na terenie powiatu funkcjonuje 2.969 indywidualnych gospodarstw rolnych (stan na 31. XII. 2000 r.) z dominacją gospodarstw o powierzchni od 5 do 10 ha (790 co stanowi 26,6 %), ponad 10 ha (743 co stanowi 25 %).

Działalność przemysłowa skupiona jest głównie na terenie miast Jawora i Bolkowa. Coraz większą rolę w gospodarce powiatu odgrywa turystyka (w tym agroturystyka). W 2000 roku funkcjonowało 12 obiektów noclegowych turystyki, dysponujących 396 miejscami noclegowymi.

Powierzchnia powiatu wynosi 581,3 km², co stanowi 3,27 % obszaru województwa i swą wielkością zalicza się do średnich.

Na terenie powiatu zamieszkuje około 55 tys. mieszkańców. Przeciętna gęstość zaludnienia na 1 km² wynosi 94 osoby.

2.2 Gminy powiatu.

Powiat jaworski obejmuje 6 gmin:

- **Jawor – gmina miejska**, zajmuje powierzchnię 18,8 km², na której zamieszkuje około 26 tys. mieszkańców.

Jawor będąc siedzibą powiatu, położony jest nad rzeką Nysa Szalona, ma bogatą 750 – letnią historię, pełni rolę centrum gospodarczego skupiającego dużą liczbę zakładów i spółek o zróżnicowanej strukturze branżowej. Domeną małych firm jest handel oraz usługi, które od lat stanowią podstawowy sektor działalności gospodarczej w Jaworze.

Główną dziedziną działalności dużych przedsiębiorstw jest przemysł maszynowy, metalowy, chemiczny, spożywczy oraz budownictwo i transport. Potencjał gospodarczy istniejących firm ulega jednak systematycznej degradacji, czego wyrazem jest ograniczanie produkcji i wielkości zatrudnienia, co wpływa na wzrost liczby bezrobotnych i trudnościami w zatrudnieniu młodzieży wchodzącej na rynek pracy z wyżu demograficznego lat osiemdziesiątych.

Jawor posiada dobrze rozwiniętą sieć placówek oświatowych od przedszkoli, szkół podstawowych i gimnazjalnych do szkół ponadgimnazjalnych.

Jawor – stolica powiatu jest miastem zaliczanym do nielicznej już grupy miast dolnośląskich, mogących poszczycić się praktycznie niezmiennym średniowiecznym układem urbanistycznym, posiadającym wiele cennych zabytków i miejsc godnych zwiedzania co może stać się celem turystyki sentymentalnej i krajoznawczej.

Jawor jest członkiem **Stowarzyszenia Gmin Polskich Euroregionu NYSA**, wspólnoty komunalnej założonej dla wspierania wszechstronnej działalności na rzecz rozwoju gospodarczego regionu i sanacji ekologicznej.

Posiada jedno z najnowocześniejszych wysypisk odpadów komunalnych, a także oczyszczalnię ścieków oraz nowoczesną stację uzdatniania wody – 100 % zasobów zwodociągowanych i skanalizowanych. Gazyfikacja przewodowa w 100 % obejmuje tereny miasta.

- **Bolków – gmina miejska i wiejska**- obejmuje teren o powierzchni 153 km² położony na wysokości 260 – 550 metrów nad poziomem morza. W jej skład wchodzi miasto Bolków liczące 5.937 mieszkańców oraz teren wiejski obejmujący 16 sołectw, zamieszkałych przez 5.758 mieszkańców. Ogółem gmina liczy 11.697 mieszkańców. Siedzibą władz gminy jest miasto Bolków.

Bolków jest malowniczą miejscowością w której krzyżują się dwie drogi o znaczeniu krajowym: Nr 3 ze Szczecina do Jakuszyc oraz Nr 5 ze Świecia do Lubawki. Zarówno w Bolkowie jak i w okolicy znajduje się wiele cennych zabytków średniowiecznej architektury. Na terenie gminy Bolków znajdują się parki krajobrazowe i rezerваты przyrody, między innymi Rudawski Park Krajobrazowy w okolicach Kaczorowa, Park Krajobrazowy „Chełmy” w okolicach Lipy, Jastrowca i Gorzanowic. Rezerваты przyrody Różowe Wapienie w Nowych Rochowicach oraz Buki Sudeckie w obrębie Nowych Rochowic i Mysłowa.

Miasto i Gmina Bolków posiada dobrze rozwiniętą sieć noclegową i gastronomiczną (restauracje, hotele, zajazdy, schroniska młodzieżowe, pola campingowe), trasy rowerowe, ścieżki widokowe dla uprawiania turystyki pieszej.

Na terenie Starych Rochowic znajduje się ujęcie niewykorzystanych szczawów – wód mineralnych określanych mianem glauberskich, jedynych na terenie kraju , bardzo skutecznych w leczeniu chorób układu pokarmowego, które ujęte są w planie zagospodarowania wód mineralnych z ustanowieniem dla nich strefy ochronnej.

Miasto Bolków i sołectwa:

- Sady Górne,
- Stare Rochowice,
- Wierzchosławice,
- Wolbromek

posiadają sieć wodociągową, czynione są starania o budowę sieci wodociągowej w pozostałych sołectwach wraz z rozbudową systemu kanalizacyjnego i modernizację oczyszczalni ścieków w Wolbromku.

Na terenie Gminy Bolków zlokalizowane są cztery szkoły podstawowe: w Bolkowie, Lipie, Kaczorowie i Sadach Górnych i jedno gimnazjum oraz Zespół Szkół Agrobiznesu w Bolkowie.

- **Męcinka – gmina wiejska**, leży na obszarze Równiny Jaworskiej i Pogórza Kaczawskiego w dorzeczu Kaczawy obejmując powierzchnię 147,78 km².

W 14 sołectwach i 3 przysiółkach zamieszkuje ogółem 4.922 mieszkańców.

Dotychczas dominowało w niej rolnictwo i związane z nim przetwórstwo. Teraz gospodarka gminy nastawia się na turystykę i tworzenie gospodarstw agroturystycznych.

Gmina ma duże znaczenie turystyczne, zawdzięcza je głównie swojemu położeniu krajobrazowemu. W części nizinnej położony jest sztuczny zbiornik wodny Słup, o powierzchni 490 ha. Południowa część gminy położona jest na terenie utworzonego w 1992 roku Parku Krajobrazowego „Chełmy”, charakteryzująca się dużą lesistością i górzystym krajobrazem, co jest dużym atutem gminy dla rozwoju turystyki.

Dodatkowym walorem dla rozwoju turystyki są dobrze zachowane zabytki sakralne, w tym barokowy kościół pocysterski w Słupie. Najpiękniejsze miejsca w Gminie Męcinka można zwiedzać wybierając dobrze oznakowane szlaki turystyczne w tym, Dolnośląski Szlak Cystersów, Szlak Wygasłych Wulkanów i inne. W Muchowie utworzona została ścieżka dydaktyczna przystosowana dla osób niepełnosprawnych.

Gmina posiada bogate zasoby bazaltu i barytu, które w przyszłości mogą stać się źródłem rozwoju gospodarczego gminy.

Oprócz wsi: Kondratów, Myślinów, Pomocne i Sichów, pozostałe posiadają sieć wodociągową. W zamierzeniach władz gminy przewiduje się

zwodociągowanie wszystkich wsi wraz z rozbudową systemu kanalizacyjnego i zagospodarowaniem zbiornika wodnego „Słup” dla celów rekreacyjnych.

Na terenie gminy zlokalizowane są trzy szkoły podstawowe w Męcince, Piotrowicach i w Pomocnem oraz jedna szkoła gimnazjalna w Męcince.

- **Mściwojów - gmina wiejska**, leży na Nizinie Łużyckiej. Bardzo dobre warunki klimatyczne i glebowe sprzyjają intensywnej produkcji rolnej. Prawie 90 % terenu stanowią grunty rolne. Gmina obejmuje teren o powierzchni 72 km² w 12 sołectwach zamieszkuje ogółem 4.348 mieszkańców. Gmina posiada bogate zasoby granitu, piasku i żwiru. Część nieczynnych już wyrobisk stała się miejscami letniego wypoczynku. Zbiornik wodny „Mściwojów” o powierzchni 56 ha lustra wody na rzece Wierzbak stanowi przede wszystkim możliwość redukcji fali powodziowej w sytuacjach zagrożenia powodziowego. Istniejąca zapora wodna daje możliwość tworzenia źródła energii.

Malownicze tereny wokół zbiornika tworzą możliwości wykorzystania ich na funkcję rekreacyjną, a bezpośrednie sąsiedztwo tych terenów z zabytkowym parkiem w Mściwojowie i ruinami renesansowego dworku nad dobrze utrzymanym stawem – podnosi atrakcyjność tej miejscowości. Wszystkie miejscowości Gminy Mściwojów posiadają sieć wodociagową, tylko w zakresie ścieków wsie:

- Marcinowice,
- Niedaszów,
- Zimnik,
- Siekierzyce,
- Snowidza,
- Godziszowa,
- Barycz

wymagają wykonania kanalizacji.

Na terenie gminy funkcjonują trzy szkoły podstawowe w:

- Targoszynie,
- Snowidzy,
- Niedaszowie,

i jedna szkoła gimnazjalna w Marcinowicach.

• **Paszowice – gmina wiejska**, leży na Pogórzu Kaczawskim, obejmuje powierzchnię 101 km², w 12 sołectwach zamieszkuje 3.912 mieszkańców. Gospodarczo, gmina ma charakter rolniczy, który ulega powolnym przemianom na rzecz rozwoju turystyki, wykorzystując swoje atrakcyjne położenie przyrodnicze, bowiem 50 % terenu gminy obejmuje swym zasięgiem teren Parku Krajobrazowego „Chełmy”. Duża lesistość terenu gminy, zabytki przyrody o walorach ogólnopolskich z Rezerwatem Przyrody „Wąwóz Myśluborski”, bogate materialne ślady kulturowej działalności człowieka stanowią dogodne warunki dla rozwoju miejsc wypoczynku, rekreacji i turystyki. Na terenie Parku Krajobrazowego jest szereg oznakowanych szlaków turystycznych, usytuowanych tak by można było podziwiać najpiękniejsze miejsca w Gminie Paszowice.

Mieszkańcy i władze Gminy Paszowice stawiają na rozwój turystyki, a efektem tego są prężnie rozwijające się gospodarstwa agroturystyczne.

Na terenie gminy we wsi Myślubórz przy rezerwacie przyrody „Wąwóz Myśluborski” utworzono Centrum Edukacji Ekologicznej i Krajoznawstwa z częścią schroniskową spełniającą funkcje socjalne uwzględniające także potrzeby osób niepełnosprawnych.

W gminie funkcjonują poza rolnictwem inne podmioty gospodarcze: Okręgowa Spółdzielnia Mleczarska, Kopalnia Granitu, Zakład Stolarski i Tartak, firmy specjalizujące się w produkcji i montażu kominków z piaskowca, produkcją wyrobów z ceramiki.

Poza miejscowościami:

- Grobla,
- Jakuszowa,
- Kłonice,
- Myślubórz

pozostałe wsie posiadają sieć wodociagową.

W planach na lata przyszłe przewiduje się zaopatrzenie w wodę tych miejscowości oraz skanalizowanie całego terenu gminy.

Na terenie Gminy Paszowice funkcjonują trzy szkoły w:

- Paszowicach,
- Pogwizdowie,
- Wiadrowie

oraz jedna szkoła gimnazjalna w Wiadrowie.

Przez teren Gminy Paszowice przebiega droga krajowa Nr 3 za Szczecina do Jakuszyc.

- **Wądroże Wielkie – gmina wiejska**, leży na pograniczu dwóch makroregionów Polski południowo – zachodniej tj.: Niziny Łużyckiej oraz makroregionu Przedgórze Sudeckiego, obejmuje obszar o powierzchni 89,2 km². Gmina liczy 4.198 mieszkańców. Ludność skupiona jest w 18 sołectwach, rozmieszczonych dość równomiernie na terenie gminy.

Przez północną część gminy przebiega autostrada A 4 – stanowiąca najkrótsze połączenie drogowe na linii Berlin – Medyka – Lwów.

Gmina ma charakter typowo rolniczy, ponad 87 % jej powierzchni stanowią użytki rolne, gdzie funkcjonują również małe zakłady przemysłowe branży rolno – spożywczej, ferma drobiu oraz inne podmioty gospodarcze branży usługowo – handlowej i budownictwa.

Na terenie Gminy Wądroże Wielkie występują bogate złoża surowców skalnych (bazalt, łupki szarogłazowe, granitognejs), kruszywa naturalnego oraz surowców ilastych. Potencjalne zasoby tych surowców oraz usytuowanie gminy przy jednym z najważniejszych szlaków komunikacyjnych kraju, szczególnie podnosi atrakcyjność przedsięwzięć w zakresie eksploatacji surowców budownictwa drogowego.

Wszystkie miejscowości gminy (za wyjątkiem wsi Pawłowice Wielkie) są zwodociągowane. Aktualnie funkcjonuje jedna oczyszczalnia ścieków we wsi Mierczyce. W planach inwestycyjnych w zakresie gospodarki wodno – ściekowej przewiduje się doprowadzenie wody do Pawłowic Wielkich oraz skanalizowanie wsi Wądroże Małe, Wlerzchowice, Granowice, Rębienice, Gądków, Bielany i Jenków.

W zakresie pełnienia funkcji rekreacyjno – dydaktyczno – turystycznej potencjał gminy jest duży. Na terenie gminy występują łatwo dostępne odsłonięcia skał podłoża pokenozoicznego, będące przedłużeniem cokołu krystalicznego Sudetów. W połączeniu ze znacznymi walorami krajobrazowymi i historyczno – kulturowymi istnieje możliwość opracowania interesujących tras turystycznych i ścieżek dydaktycznych.

Na terenie Gminy Wądroże Wielkie funkcjonują dwie szkoły podstawowe w Wądrożu Wielkim z filią w Budziszowie Wielkim oraz jedno gimnazjum w Budziszowie Wielkim.

Tabela nr 1

CHARAKTERYSTYKA GMIN WCHODZĄCYCH W SKŁAD POWIATU JAWORSKIEGO						
Wyszczególnienie	Powierzchnia w km ²	Liczba ludności	Użytki rolne w % powierzchni ogólnej	Przyrost naturalny na 1000 ludności	Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności	Dochody budżetów na 1 mieszkańca w zł.
Miasto Jawor	18,8	25. 625	68,6	1,6	91	1.150,33
Miasto i Gmina Bolków	152,9	11. 697	62,4	0,2	55	1.029,59
Gmina Męcinka	147,8	4. 922	62,9	- 0,6	59	1.161,53
Gmina Mściwojów	71,8	4. 348	87,9	1,2	63	1.522,51
Gmina Paszowice	100,8	3. 912	64,0	0,5	60	1.162,84
Gmina Wądroże Wielki	89,2	4. 198	87,0	-	68	1.316,13

Źródło:

Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2001; str. 88 – 89, 92-093, 98 -99.

2.3 Infrastruktura techniczna powiatu – elektroenergetyka, gazownictwo, ciepłownictwo i łączność.

- **Elektroenergetyka** – gminy powiatu jaworskiego posiadają korzystne warunki zasilania w energię elektryczną. Sieć rozdzielcza średniego i niskiego napięcia na obszarze miast w przeważającej mierze jest siecią kablową podziemną, zaś na terenach wiejskich – napowietrzną. Przepustowość linii elektroenergetycznych wysokich i średnich napięć nie stanowi żadnej przeszkody w rozbudowie układu sieciowego.
- **Gazownictwo** – wiele miejscowości powiatu zaopatrywanych jest w gaz ziemny wysokometanowy z magistralnego gazociągu. Układ ten zapewnia wysoką gwarancję zasilania. W ostatnich latach następuje wyraźny rozwój układu gazowych sieci rozdzielczych, co przyczynia się do zmiany wielu kotłowni węglowych na gazowe, zmniejszając tym samym zanieczyszczenie powietrza atmosferycznego.

- **Ciepłownictwo** – gospodarka cieplna na terenie powiatu ma w dużym stopniu zdecentralizowany charakter. Oparta jest bowiem o kotłownie lokalne (33 kotłownie) oraz paleniska indywidualne. W miastach możliwe jest stworzenie zintegrowanych układów ciepłownictwa w oparciu o źródła ciepła o większej mocy – przy jednoczesnym rozwoju sieci ciepłych. System taki jest już budowany w Jaworze. Sieć centralnego ogrzewania w miastach Jawor i Bolków została w ostatnich latach wyraźnie rozbudowana. Możliwości techniczne kotłowni miejskich pozwalają w większości przypadków na przyłączenie kolejnych odbiorców.
- **Łączność** – telekomunikacja jest współcześnie jednym z bardziej istotnych czynników rozwoju gospodarczego i cywilizacyjnego. W powiecie jaworskim liczba telefonów na 1000 mieszkańców wynosi 149,6 przy średniej wojewódzkiej 136,3. W granicach wiejskich powiatu wynosi on od 69,2 w Męcince do 198,6 w Mściwojowie. Rozwijającym się systemem telefonii komórkowej sprzyja natomiast sieć przekaźników zlokalizowanych na terenie powiatu – Jawor, Bolków, Gorzanowice, Kaczorów, Nowe Rochowice i Kępy. Sieć ta umożliwia pokrycie niemal całego obszaru powiatu zasięgiem dostępnych systemów tej telefonii.

2.4 Demografia

Potencjał demograficzny powiatu jaworskiego oraz zmiany jego struktury – wywierają istotny wpływ na przebieg procesów społeczno – gospodarczych. Procesy te stymulują między innymi rozmiary potrzeb w zakresie infrastruktury społecznej, stopień aktywności zawodowej.

Przyrost naturalny w powiecie jaworskim wykazuje wartości dodatnie, lecz w poszczególnych jego gminach występuje istotne zróżnicowanie w tym względzie.

Najwyższy przyrost naturalny na 1000 ludności notowały w 2000 roku gminy:

- Jawor – 1,6
- Mściwojów - 1,2

Ujemne wskaźniki przyrostu naturalnego wystąpiły w gminie Męcinka (- 0,6) (Tabela nr 1).

Liczba mieszkańców powiatu jaworskiego w końcu 2000 roku wyniosła 54.702 osoby.

Szczegółowe dane demograficzne powiatu jaworskiego przedstawione są w tabeli nr 2, zawierającej dane o ludności według wieku, płci, miejsca zamieszkania.

Tabela nr 2.

LUDNOŚĆ WEDŁUG MIEJSCA ZAMIESZKANIA, WIEKU I PŁCI W POWIECIE JAWORSKIM							
Wyszczególnienie o – ogółem m – mężczyźni k – kobiety		31 XII. 1998			31.XII.2000		
		Ogółem	Miasto	Wieś	Ogółem	Miasto	Wieś
Powiat Jaworski	o m k	54.818 26.983 27.835	31.693 15.348 16.345	23.125 11.550 11.575	54.702 26.877 27.825	31.416 15.262 16.164	23.286 11.615 11.661
Wiek przedprodukcyjny 0 – 17 lat	o	14.660	8.517	6.143	13.629	7.705	5.924
Wiek produkcyjny 18 – 64 lata mężczyźni 18 – 59 lat kobiety	o	32.527	19.287	13.240	33.298	19.726	13.572
Wiek poprodukcyjny 65 lat i więcej mężczyźni 60 lat i więcej kobiety	o	7.631	3.889	3.742	7.775	3.985	3.790

Źródło:

Urząd Statystyczny we Wrocławiu: Województwo Dolnośląskie w 1998 r. str. 86

Urząd Statystyczny we Wrocławiu: Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2001 str. 117, 128.

Dla sytuacji na rynku pracy zasadnicze znaczenie ma struktura ludności według wieku, uwzględniająca potencjalną zdolność do pracy.

Struktura wiekowa ludności powiatu jaworskiego jest zbliżona z tendencjami charakterystycznymi dla kraju.

W końcu 2000 roku udział ludności w wieku przedprodukcyjnym w powiecie wynosił 24,9 % (w kraju 24,1 %), ludności w wieku produkcyjnym 62,8 % (w kraju 61,2 %), a ludności w wieku poprodukcyjnym 14,2 % (w kraju 14,7 %).

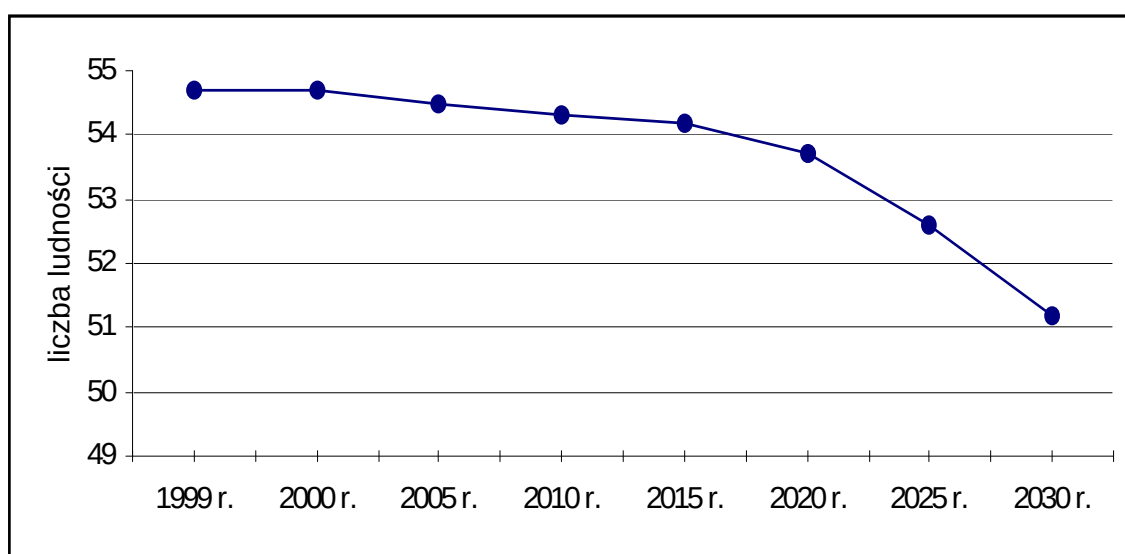
Prezentowane proporcje wiekowe wyznaczają istotną właściwość struktury społecznej powiatu – tzw. obciążenie ekonomiczne ludności.

Obciążenie to mierzone liczbą ludności w wieku nieprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku produkcyjnym wynosi w powiecie jaworskim 64,3.

(w miastach obciążenie to wynosi 59,3, a w gminach wiejskich 71,7).

Prognozy demograficzne wskazują, że liczba ludności powiatu jaworskiego będzie miała tendencję spadkową co przedstawia wykres nr 4.

Wykres nr 4 - **PROGNOZA LUDNOŚCI POWIATU JAWORSKIEGO
DO 2030 ROKU W TYSIĄCACH**



Źródło:

Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2001 r. str. 39

Zgodnie z prognozą biologiczną obserwowany jest spadek liczebności dzieci w wieku 0 – 4 lata i 5 – 9 lat. Taka tendencja będzie miała zasadniczy wpływ na zróżnicowanie w kształceniu polegające na dostosowaniu bazy szkolnictwa do tych warunków. Uwzględnić także należy systematyczny wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym z jednoczesnym spadkiem ludności w wieku produkcyjno – mobilnym (18 – 44 lata).

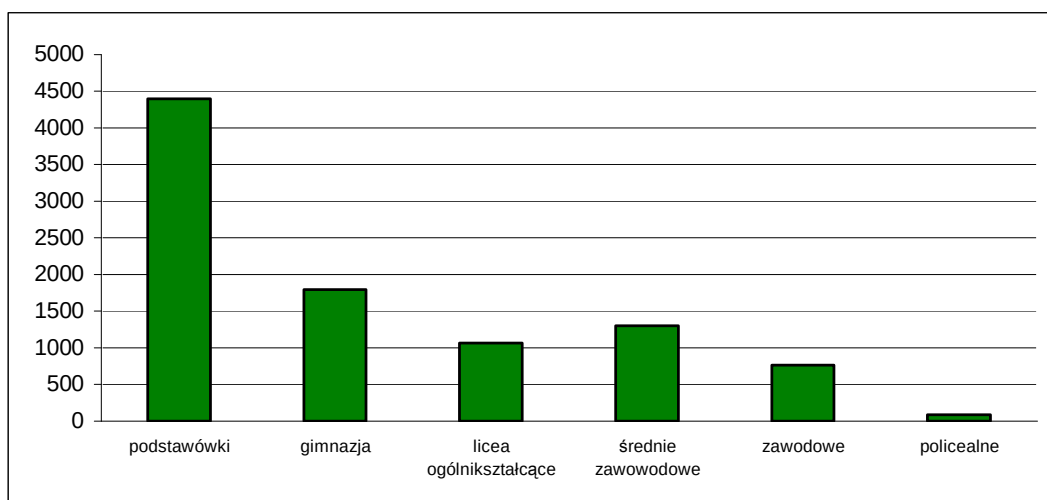
3. EDUKACJA

3.1 Szkolne formy kształcenia.

Do analizy szkolnych form kształcenia w powiecie jaworskim przyjęto podział szkolnictwa na:

- szkolnictwo podstawowe,
- szkolnictwo podstawowe specjalne,
- szkolnictwo gimnazjalne dla dzieci i młodzieży,
- szkolnictwo gimnazjalne specjalne,
- szkolnictwo średnie ogólnokształcące,
- szkolnictwo zawodowe(średnie i zasadnicze),
- szkolnictwo zawodowe specjalne,
- szkolnictwo policealne.

Wykres nr 5 - **LICZBA UCZNIÓW W POWIECIE JAWORSKIM
W ROKU SZKOLNYM 2000/2001**



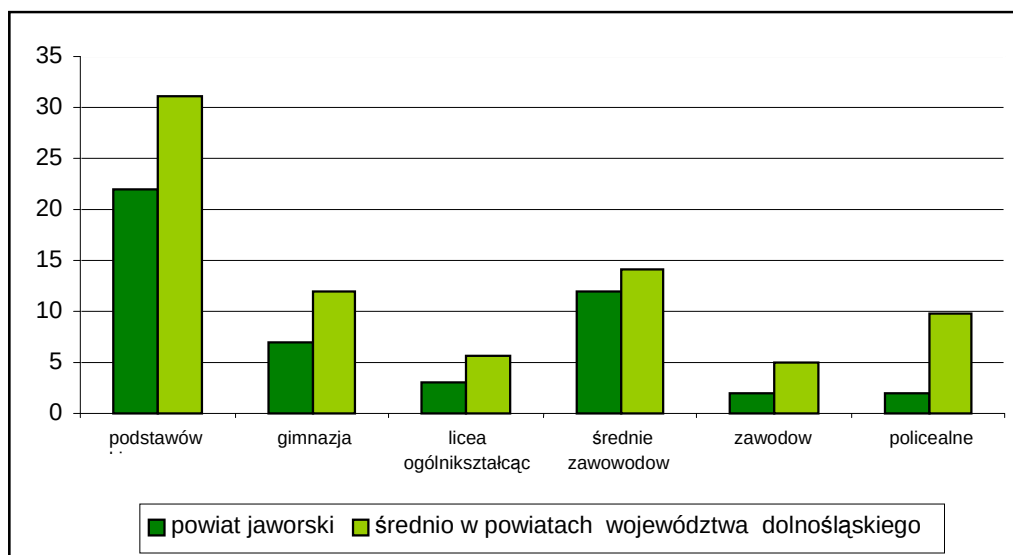
Źródło: GUS w Warszawie „Powiaty w Polsce”

W powiecie jaworskim dobrze rozwinięte jest szkolnictwo podstawowe istnieją 24 szkoły podstawowe, w tym 2 specjalne: dla dzieci upośledzonych w stopniu lekkim i dla dzieci upośledzonych w stopniu umiarkowanym i znacznym.

Szkolnictwo gimnazjalne realizowane jest w 7 szkołach, w tym 2 na terenie miasta Jawora i po jednej w każdej gminie. Funkcjonują także na terenie powiatu jaworskiego 3 gimnazja specjalne. Dwa znajdują się w Specjalnym Ośrodku

Szkolno-Wychowawczym: specjalne gimnazjum dla dzieci upośledzonych w stopniu lekkim i specjalne gimnazjum dla dzieci upośledzonych w stopniu umiarkowanym i znacznym i gimnazjum dla dzieci upośledzonych w stopniu lekkim i niedostosowanych społecznie, które znajduje się w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym.

**Wykres nr 6 - LICZBA SZKÓŁ W POWIECIE JAWORSKIM
(BEZ SZKÓŁ SPECJALNYCH)
NA TŁE ŚREDNIEJ LICZBY SZKÓŁ W POWIATACH WOJEWÓDZTWA
DOLNOŚLĄSKIEGO
W ROKU SZKOLNYM 2000/2001**



Źródło: GUS w Warszawie „Powiaty w Polsce”

Szkolnictwo średnie i zawodowe zlokalizowane jest na terenie miasta Jawora i Bolkowa. Powiat jaworski jest organem prowadzącym dla 4 zespołów szkół ponadgimnazjalnych i Specjalnej Zasadniczej Szkoły Zawodowej. Istnieje także jedna szkoła ponadgimnazjalna prowadzona przez Urząd Miasta w Jaworze.

W wyniku wdrażania II etapu reformy oświaty, w miejsce dotychczasowych szkół z początkiem roku szkolnego 2002/2003 pojawią się nowe typy szkół, które utworzą zmodyfikowany system szkolnictwa ponadgimnazjalnego, tj. licea ogólnokształcące (3 letnie), licea profilowane (3 letnie), technika, szkoły zawodowe (2 lub 3 letnie), licea uzupełniające, technika uzupełniające i szkoły

policealne. Proces naturalnego wygaszania dotychczasowych szkół będzie trwał do 2005 roku.

Na terenie powiatu jaworskiego ustalono następującą sieć publicznych szkół ponadgimnazjalnych prowadzonych przez Radę Powiatu:

1. I Zespół Szkół Ogólnokształcących w Jaworze:

Zostanie utworzonych 9 klas pierwszych dla 270 uczniów.

- a) Liceum ogólnokształcące

2. Zespół Szkół Zawodowych w Jaworze:

(Powiatowe Centrum Kształcenia Ustawicznego)

Zostanie utworzonych 11 klas pierwszych łącznie dla 330 uczniów

- a) Licea profilowane:

- profil ekonomiczno – administracyjny
- profil zarządzanie informacją

- b) Technika:

- Technikum Mechaniczne – technik mechanik
- Technikum Ekonomiczne – technik ekonomista

- c) Zasadnicza Szkoła Zawodowa:

- mechanik pojazdów samochodowych
- ślusarz
- operator obrabiarek skrawających
- sprzedawca
- w innych zawodach w klasach wielozawodowych

3. Zespół Szkół Mechanicznych w Jaworze:

(Zespół Szkół Zawodowych)

Zostanie utworzonych 6 klas pierwszych łącznie dla 150 uczniów.

- a) Licea profilowane:

- profil usługowo – gospodarczy
- profil socjalny
- profil ekonomiczno – administracyjny

- b) Technika:

- Technikum Handlowe – technik handlowiec

4. Zespół Szkół Agrobiznesu w Bolkowie:

Zostanie utworzonych 7 klas pierwszych łącznie dla 180 uczniów.

- a) Liceum ogólnokształcące,
- b) Licea profilowane:
 - profil socjalny,
 - profil ekonomiczno – administracyjny.
- c) Technika:
 - Technikum Ekonomiczne – technik ekonomista,
 - Technikum Agrobiznesu – technik agrobiznesu.

5. Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Jaworze:

Zostanie utworzona 1 klasa pierwsza dla dzieci upośledzonych w stopniu lekkim.

- a) Specjalna Zasadnicza Szkoła Zawodowa:
 - w innych zawodach w klasach wielozawodowych.

W planach jest utworzenie na terenie powiatu jaworskiego szkolnictwa wyższego. Obecnie prowadzone są rozmowy w sprawie utworzenia na terenie Jawora oddziału zamiejscowego Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Legnicy. Przewiduje się kształcenie w zawodzie Ratownika Medycznego i Pielęgniarskim.

3.2 Pozaszkolne formy kształcenia

Pozaszkolne formy kształcenia to różnego rodzaju kursy i szkolenia dla dorosłych. W powiecie jaworskim kształceniem pozaszkolnym zajmuje się Dolnośląski Zakład Doskonalenia Zawodowego Ośrodek Kształcenia Zawodowego w Jaworze. Oferuje on szkolenia w zakresie:

kursy biurowe:

- pracownik socjalny,
- liceum ogólnokształcące dla dorosłych,
- służba przygotowawcza dla pracowników służby cywilnej,
- zarządzanie nieruchomości,
- BHP,
- aktywny na rynku pracy,
- podstawy księgowości i obsługi komputera,
- obsługa komputera,
- obsługa nowoczesnego sprzętu biurowego,

kursy zawodowe:

- kupiec,
- handlowiec,
- mała przedsiębiorczość,
- gospodnik (prowadzenie restauracji, baru),
- mechanik samochodowy,
- transport,
- kierowca jezdniowy z napędem silnikowym,
- kierowca kategorii „B” i „T”,
- lakiernik samochodowy,
- spawacz,
- zgrzewacz tworzyw sztucznych,
- tokarz,
- ogólnobudowlany,
- elektromechanik,
- palacz kotłów c.o.,
- maszynista,
- malarz – tapicer,
- kamieniarz budowlany – skalnik,
- cukiernik,
- piekarz,
- artystyczne układanie kwiatów,
- operatorzy ciężkich i budowlanych maszyn,

kursy dozoru technicznego:

- eksploatacja pieców przemysłowych, wentylacyjnych o dużej mocy,
- dozór urządzeń energetycznych, ciepłych,
- eksploatacja urządzeń elektrotermicznych,

kursy czeladnicze i mistrzowskie.

Edukacja pozaszkolna jest bardzo potrzebna i ważna w ograniczaniu bezrobocia na terenie powiatu jaworskiego. Stopa bezrobocia na naszym terenie jest wysoka i dzięki kursom bezrobotni z wykształceniem zawodowym, podstawowym mają możliwość podwyższenia lub zmiany swoich kwalifikacji zgodnie z aktualnymi potrzebami pracodawców działających na rynku pracy.

4. RYNEK PRACY

4.1 Charakterystyka zjawiska bezrobocia w powiecie jaworskim.

W ostatniej dekadzie stworzone zostały podstawy gospodarki rynkowej, zwiększyła się radykalnie rola własności prywatnej i sektora gospodarki sprywatyzowanej oraz powstającej jako prywatna.

Następstwem tych przemian był spadek wskaźnika zatrudnienia oraz wzrost bezrobocia.

W okresie transformacji dokonały się zmiany w strukturze zatrudnienia, co wynikało m.in. ze zmniejszenia zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki. Znacznie zmalał wskaźnik zatrudnienia w rolnictwie oraz przemyśle, natomiast niewielki wzrost zatrudnienia nastąpił w sektorze usług.

Zmiany zachodzące w kraju znalazły również odzwierciedlenie na powiatowym rynku pracy, gdzie od kilku lat obserwujemy wzrost liczby osób bezrobotnych. Na koniec grudnia 2001 roku stopa bezrobocia na terenie powiatu jaworskiego wynosiła 28,8%, na koniec grudnia 2000 – 26,3%, a w analogicznym okresie roku 1999 odnotowano stopę bezrobocia na poziomie 19,8%.

Trudną sytuację na rynku pracy po reformie administracyjnej kraju pogłębiło przyjęcie z dniem 01 stycznia 1999 r. miasta i gminy Bolków.

Liczba bezrobotnych wg stanu na dzień 31.12.1998 r. wynosiła 3870 osób, natomiast na koniec grudnia 1999 r. już 5476 osób. (wzrost o 1606 osób), było to powodem uznania Powiatu Jaworskiego z dniem 31.12.1999 r. za zagrożony szczególnie wysokim bezrobociem strukturalnym na podstawie Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 21 grudnia 1999 r. (Dz. U. z 1999 r. Nr 110, poz. 1264). Status ten powiat jaworski utrzymywał przez kolejne lata jak również zachował go na 2002 r. (Dz. U. z 2001 r. Nr 151, poz. 1702).

LICZBA BEZROBOTNYCH W LATACH 1999-2001

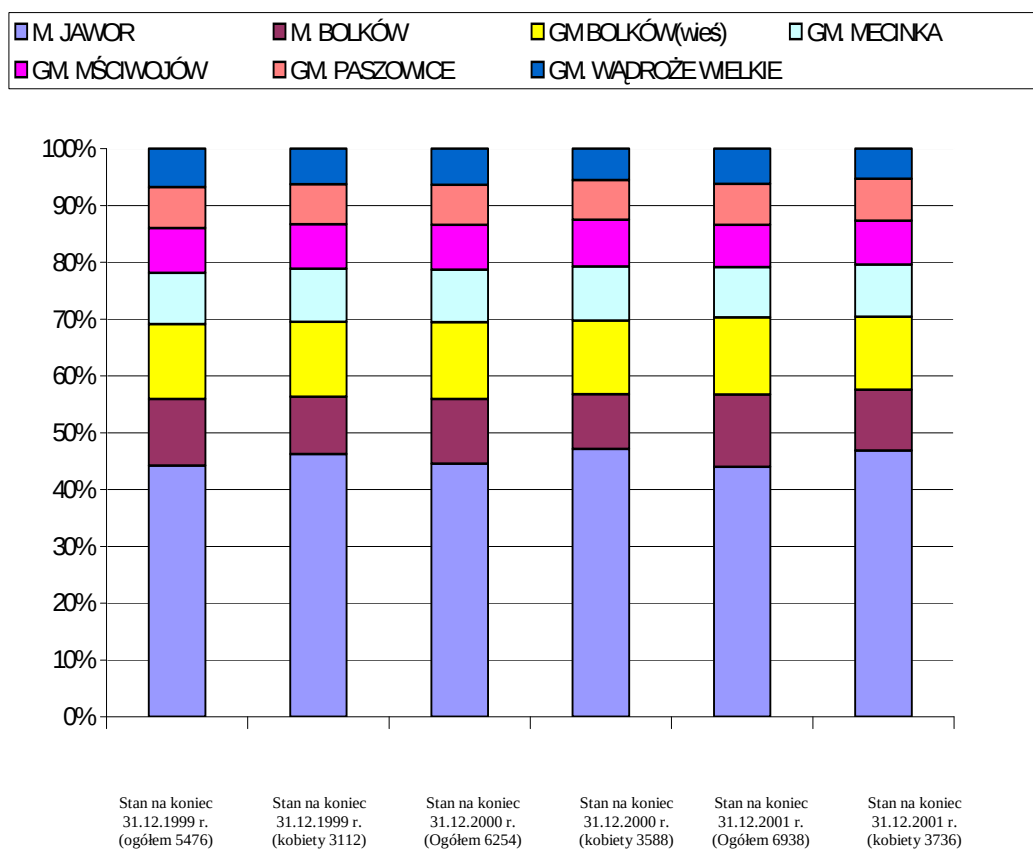
Zasięg terytorialny	1999 rok	2000 rok	2001 rok
Powiat Jaworski	5.476	6.254	6.938
Województwo dolnośląskie	203.376	231.653	276.435
Polska	2.349.805	2.702.576	3.115.056

**LICZBA ZAREJESTROWANYCH BEZROBOTNYCH W POWIECIE JAWORSKIM
W LATACH 1999-2001 Z PODZIAŁEM NA GMINY**

Powiat	STAN NA KONIEC ROKU					
	31.12.1999 r.		31.12.2000 r.		31.12.2001 r.	
	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety	ogółem	kobiety
JAWOR - miasto	2422	1439	2787	1691	3053	1752
BOLKÓW - miasto	642	314	711	346	883	399
BOLKÓW - wieś	721	411	846	465	943	480
MĘCINKA - gmina	494	291	578	341	610	343
MŚCIWOJÓW - gmina	432	244	491	295	517	288
PASZOWICE - gmina	393	218	442	250	499	275
WĄDROŻE WLK. - wieś	372	195	399	199	433	199
RAZEM	5476	3112	6254	3588	6938	3736

Wraz ze wzrostem liczby bezrobotnych odnotowuje się spadek liczby ofert pracy napływających do urzędu pracy. W porównaniu do roku 1999 liczba ofert pracy z 1929 zmalała do 1215 w 2001 r. tj. o 37%. Wynika to z pogarszającej się sytuacji ekonomiczno – finansowej pracodawców mających wpływ na tworzenie nowych miejsc pracy. Istotną cechą bezrobocia w powiecie jaworskim jest jego znaczne zróżnicowanie w przekroju miast i gmin. Wynika to z nierównomiernego rozwoju gospodarczego oraz sytuacji demograficznej.

TERYTORYALNY ROZKŁAD LICZBY BEZROBOTNYCH W POWIECIE JAWORSKIM



We wszystkich gminach powiatu jaworskiego nastąpił wzrost liczby bezrobotnych. Ogółem w 2001 roku liczba bezrobotnych wzrosła o 1462 osoby w porównaniu do 1999 roku, kiedy w ewidencji pozostawało 5476 osób.

Wraz ze wzrostem liczby osób bezrobotnych zwiększyła się również liczba uprawnionych do zasiłku z 1495 do 1615 tj. o 8,4% w porównaniu do roku 2001. Odnotowano też znaczny wzrost grupy osób uprawnionych do zasiłków i świadczeń przedemerytalnych.

W roku 1999 liczba uprawnionych wynosiła 489 osób, natomiast w 2001 r. nastąpił prawie dwukrotny wzrost. Na koniec grudnia 2001 zasiłki i świadczenia przedemerytalne pobierało 892 osoby. Powodem napływu w/w osób do ewidencji był fakt zwolnienia z zakładów pracy osób posiadających staż pracy kwalifikujący do nabycia stałych świadczeń.

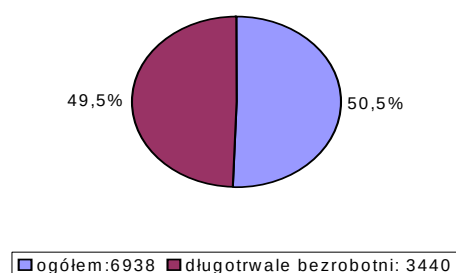
Struktura bezrobocia.

Analizy struktury bezrobocia w latach 1999-2001 dokonano z uwzględnieniem:

- 1) struktury bezrobocia wg czasu pozostawania bez pracy,
- 2) struktury bezrobocia wg płci (udział bezrobotnych kobiet),
- 3) struktury bezrobocia wg miejsca zamieszkania (udział bezrobotnych zamieszkałych na wsi),
- 4) struktury bezrobocia wg wieku (udział bezrobotnych do 24 roku życia,
- 5) struktury bezrobocia wg wykształcenia.

➤ Długotrwale bezrobotni.

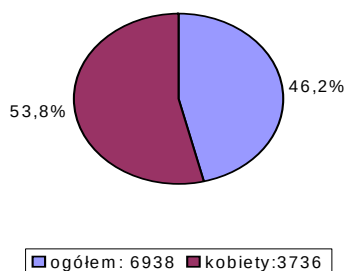
W roku 2001 zanotowano dalszy wzrost liczby bezrobotnych pozostających bez pracy powyżej 12 m-cy. Na koniec grudnia 2001 roku ich liczba wynosiła 3440 osób tj. 49,5% ogółu rejestrowanych, w tym 2295 kobiet. Do przyczyn utrwalania się długotrwałego bezrobocia obok spadku liczby ofert pracy, należy zaliczyć niskie kwalifikacje nie odpowiadające potrzebom rynku pracy, możliwość zachowania wraz ze statusem osoby bezrobotnej prawa do ubezpieczenia zdrowotnego, oraz korzystania z uprawnień socjalnych.



Wg stanu na 31.12.2001 r.

➤ Bezrobocie wśród kobiet.

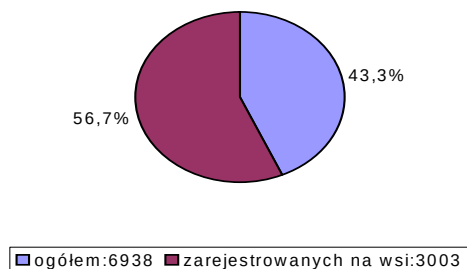
Kobiety stanowią 53,8% ogółu zarejestrowanych bezrobotnych. Na koniec grudnia 2001 roku w ewidencji pozostawało 3736 kobiet. Na rynku pracy odczuwalny jest dotkliwy brak ofert pracy dla kobiet, co jest wynikiem likwidacji zakładów pracy zatrudniających przede wszystkim kobiety (zakłady odzieżowe, placówki handlowe, służba zdrowia, oraz lekki przemysł metalowy).



Wg stanu na 31.12.2001 r.

➤ Bezrobotni zamieszkali na wsi.

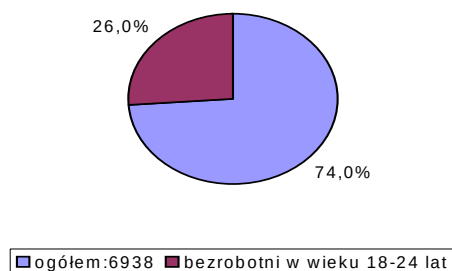
Nadal utrzymuje się tendencja wzrostu bezrobocia osób z terenów wiejskich, które stanowią 43,3% ogółu zarejestrowanych tj. 3003 osoby w tym 1586 kobiet. Są to przede wszystkim osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, co uniemożliwia im powrót na rynek pracy. Osoby bezrobotne zamieszkałe na terenach wiejskich charakteryzują się niską mobilnością w porównaniu do bezrobotnych zamieszkałych w miastach.



Wg stanu na 31.12.2001 r.

➤ Bezrobocie ludzi młodych

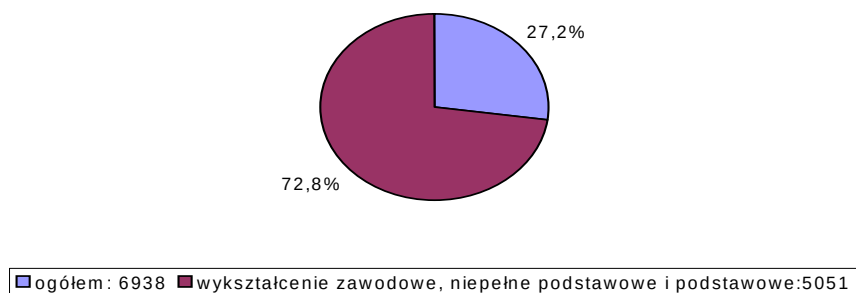
Szczególnie zagrożone bezrobociem są osoby w wieku do 24 roku życia. Udział tej grupy osób w ogólnej liczbie bezrobotnych w końcu 2001 wynosił 26,0% tj. 1806 osób. W związku z brakiem możliwości zatrudnienia wielu młodych ludzi po ukończeniu szkół średnich podejmuje dalszą naukę upatrując w tym zwiększenie swoich szans na znalezienie pracy. Istniejące kierunki kształcenia nie spełniają oczekiwań pracodawców na rynku pracy, zaś absolwenci są to osoby bez stażu pracy, bez doświadczenia zawodowego co obniża ich szansę na znalezienie zatrudnienia.



Wg stanu na 31.12.2001 r.

➤ Wykształcenie bezrobotnych.

Bezrobotni z wykształceniem zasadniczym zawodowym oraz podstawowym i niepełnym podstawowym stanowią 72,8% ogółu zarejestrowanych, w liczbach bezwzględnych jest to 5051 osób, co świadczy o tym, iż gospodarka w mniejszym stopniu potrzebuje pracowników o niskich kwalifikacjach. Grupa ta ma ograniczone możliwości wyjścia z sytuacji bezrobocia. Są to osoby o niskich kwalifikacjach, długotrwale bezrobotni, licznie kobiety i częściej mieszkańcy wsi. Należy podkreślić że wzrosła liczba bezrobotnych z wykształceniem wyższym do 96 osób, co stanowi 1,4% ogółu zarejestrowanych.

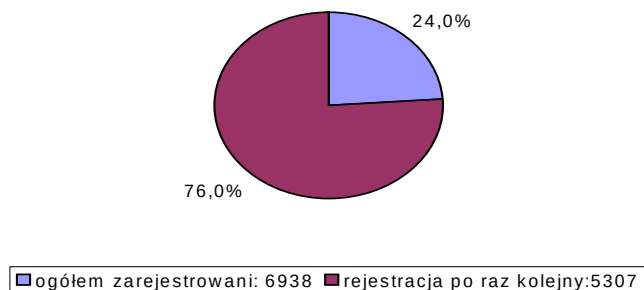


Wg stanu na 31.12.2001 r.

➤ Wielokrotne rejestracje.

Przyczyną wzrastającego poziomu bezrobocia jest między innymi wzrost liczby osób, które po raz kolejny powracają do ewidencji urzędu.

W okresie 2001 r. ponownej rejestracji dokonało 5307 osób co stanowi 76% ogółu zarejestrowanych. Stosunkowo duży udział w napływie wielokrotnie rejestrowanych mają osoby, które podejmowały zatrudnienie, lecz z powodu złej sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw po pewnym czasie ponownie traciły pracę i powracały do ewidencji urzędu, oraz osoby które rejestrują się w celu uzyskania możliwości pobierania zasiłku rodzinnego, korzystania z bezpłatnej opieki zdrowotnej i innych świadczeń społecznych.



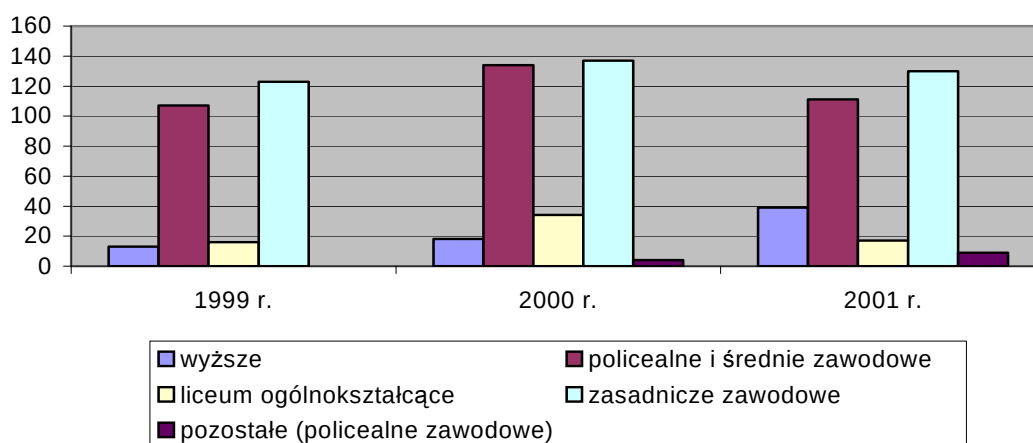
Wg stanu na 31.12.2001 r.

Bezrobotni absolwenci

Na koniec 2001 r. było zarejestrowanych ogółem 306 bezrobotnych absolwentów, co stanowi 4,4 % ogółu bezrobotnych. Największą grupą wśród bezrobotnych absolwentów są osoby z wykształceniem zasadniczym zawodowym (130 osób tj. 42,5% wszystkich absolwentów).

Coraz więcej młodych ludzi podejmuje dalszą naukę po ukończeniu szkoły średniej. W związku z tym wzrasta liczba absolwentów, którzy ukończyli studia wyższe, spada natomiast liczba absolwentów po szkołach policealnych, średnich zawodowych i liceach ogólnokształcących.

BEZROBOTNI ABSOLWENCI, PODZIAŁ WG WYKSZTAŁCENIA



Źródło: sprawozdania statystyczne MPiPS-01 PUP Jawor

Zarówno pracodawcy jak i absolwenci zainteresowani są korzystaniem z subsydiowanych programów rynku pracy, jednak ze względu na szczupłość środków finansowych urząd pracy tylko w części zaspokaja te potrzeby.

Największe trudności ze znalezieniem zatrudnienia mają absolwenci zamieszkali na terenach wiejskich, gdzie brak jest podmiotów gospodarczych, a dojazdy z miejsca zamieszkania do innych miejscowości są kłopotliwe ze względu na trudności komunikacyjne i finansowe.

BEZROBOTNI ABSOLWENCI WG WYKSZTAŁCENIA

Wykształcenie	stan na koniec miesiąca			wzrost/ spadek	Ddynamika 2000=100%
	31.12.1999 r.	31.12.2000 r.	31.12.2001 r.		
Wyższe	13	18	39	+21	216,66
Policealne i średnie zawodowe	107	134	111	-23	82,83
Liceum ogólnokształcące	16	34	17	-17	50,00
Zasadnicze zawodowe	123	137	130	- 7	94,89
Pozostałe (policealne zawodowe)	0	4	9	+5	225,00
RAZEM	259	327	306	-21	93,57

Źródło: sprawozdania statystyczne MPiPS-01 PUP Jawor

Mając na uwadze trudną sytuację absolwentów na rynku pracy powstał ogólnopolski program pod nazwą „Absolwent”, który jest realizowany od roku 1998. Uczestnictwo w programie jest dobrowolne.

Celem tego programu jest objęcie każdego absolwenta taką formą pomocy, która prowadzi do zwiększenia szans na zatrudnienie poprzez pobudzenie aktywności zawodowej absolwentów do samodzielnego poszukiwania pracy w ramach Indywidualnego Planu Działania i aktywizacją zawodową w ramach subsydiowanych programów rynku pracy.

Indywidualny Plan Działania daje możliwość młodemu człowiekowi wypracowania razem z liderem klubu pracy, pośrednikiem pracy oraz doradcą zawodowym wspólnej drogi postępowania na rynku pracy.

Podczas realizacji IPD absolwent zdobywa wiedzę o rynku pracy, uzyskaniu zatrudnienia, ma możliwość sprecyzowania własnych preferencji zawodowych, skutecznej prezentacji własnej osoby przed pracodawcą, zapoznaje się z metodami aktywnego poszukiwania pracy, zasadami sporządzania dokumentów niezbędnych przy poszukiwaniu pracy oraz ma możliwość w praktyce wykorzystywania zdobytej wiedzy podczas samodzielnego poszukiwania pracy.

**STRUKTURA BEZROBOTNYCH W LATACH 1999 – 2001
WEDŁUG STANU NA DZIEŃ 31 GRUDNIA**

Wyszczególnienie	1999 r.		2000 r.		2001 r.	
	ogółem	%	ogółem	%	ogółem	%
Bezrobotni ogółem w tym:	5476	100,0	6254	100,0	6938	100,0
- kobiety	3112	56,8	3588	57,4	3736	53,8
- z prawem do zasiłku	1495	27,3	1490	23,8	1615	23,3
- zamieszkali na wsi	2412	44,0	2745	43,9	3003	43,3
STRUKTURA BEZROBOTNYCH WG WIEKU						
15 – 24 lat	1504	27,5	1657	26,5	1806	26,0
25 – 34 lat	1482	27,1	1664	26,6	1807	26,1
35 – 44 lat	1549	28,3	1677	26,8	1769	25,5
45 – 54 lat	546	15,4	1152	18,5	1417	20,4
55 – 59 lat	79	1,4	83	1,3	109	1,6
60 – 64 lat	16	0,3	21	0,3	30	0,4
POZIOM WYKSZTAŁCENIA						
Wyższe	59	1,1	73	1,2	96	1,4
Policealne i średnie zawodowe	1105	20,2	1229	19,6	1390	20,0
Średnie ogólnokształcące	271	4,9	337	5,4	401	5,8
Zasadnicze zawodowe	2220	40,5	2441	39,0	2725	39,3
Podstawowe i niepełne podstawowe	1821	33,3	2174	34,8	2326	33,5
STRUKTURA BEZROBOTNYCH WG STAŻU PRACY						
Bez stażu	872	15,9	1092	17,5	1068	15,4
Do 1 roku	856	15,6	980	15,7	695	10,0
1- 5 lat	860	15,7	874	13,4	1581	22,8
5 – 10 lat	848	15,5	978	15,6	1092	15,7
10-20 lat	1326	24,2	1483	23,7	1545	22,3
20-30 lat	677	12,4	807	12,9	898	12,9
30 lat i więcej	37	0,7	40	0,6	59	0,9
STRUKTURA BEZROBOTNYCH WG CZASU POZOSATAWANIA BEZ PRACY						
Do 1 miesiąca	696	12,7	572	9,1	544	7,8
1 – 3 miesięcy	790	14,4	882	14,1	906	13,1
3 – 6 miesięcy	753	13,8	962	15,4	1012	14,6
6 – 12 miesięcy	1069	19,5	1077	17,2	1036	14,9
12 – 24 miesięcy	961	17,5	1273	20,4	1462	21,1
Powyżej 24 miesięcy	1207	22,1	1488	23,8	1978	28,5

BEZROBOTNI WEDŁUG ZAWODÓW

WSKAŹNIK SZANSY ZNALEZIENIA PRACY DLA NAJLICZNIJSZYCH GRUP BEZROBOTNYCH WG ZAWODÓW				
Lp.	Zawód	Liczba bezrobotnych stan na 31.12.2001 r.	Liczba ofert pracy w 2001 r.	Wskaźnik w %
1.	sprzedawca	874	85	9,72
2.	kierowca samoch. osob., ciężar., ciągnika, autobusu	312	34	10,89
3.	robotnik budowlany	272	120	44,11
4.	referent admin.-biurowy	236	96	40,67
5.	murarz	231	15	6,49
6.	sprzątaczką	227	13	5,72
7.	mechanik samoch. ciężarowych i osobowych	193	5	2,59
8.	szwaczka	168	21	12,5
9.	ślusarz	161	8	4,96
10.	kucharz	152	5	3,28
11.	referent księg., ekonom., finans.	135	2	1,48
12.	piekarz, cukiernik	127	7	5,51
13.	krawiec	123	0	0
14.	stolarz gal. drzewnej i meblowy	114	31	27,19
15.	robotnik w gospod. rolnym	81	6	7,40
16.	dozorca	75	11	14,66
17.	tokarz	74	35	47,29
18.	spawacz ręczny gazowy i łukiem elektrycznym	65	2	3,07
19.	pomoc kuchenna	63	1	1,58
20.	magazynier	49	7	14,28
21.	technik rolnik	47	0	0
22.	tkacz na krosnach ręcznych	47	8	17,02
23.	kamieniarz	45	23	51,11
24.	malarz budowlany	44	13	29,54

Źródło: sprawozdania statystyczne MPiPS-01 PUP Jawor

Wskaźnik szansy znalezienia pracy odzwierciedla możliwość skojarzenia popytu na pracę (liczba ofert pracy) z podażą pracy (liczba bezrobotnych wg zawodów).

W 2001 r. największe szanse znalezienia pracy miały osoby posiadające następujące kwalifikacje:

- ♦ kamieniarz
- ♦ tokarz

- ♦ robotnik budowlany
- ♦ referent administracyjno-biurowy

Najmniejsze szanse na znalezienie pracy mieli :

- ♦ referent, księgowo - finansowy
- ♦ pomoc kuchenna
- ♦ technik rolnik
- ♦ krawiec

Wskaźnik szansy znalezienia pracy wg zawodów odzwierciedla potrzeby lokalnego rynku pracy i informuje o popycie i podaży pracy w określonych zawodach. Obliczony został na podstawie danych będących w posiadaniu PUP i w związku z tym nie uwzględniono ofert pracy funkcjonujących poza urzędem oraz osób podejmujących zatrudnienie a nie zarejestrowanych w urzędzie.

4.2 Instrumenty walki z bezrobociem.

Programy rynku pracy finansowane z Funduszu Pracy.

Fundusz Pracy jako państwowy fundusz celowy jest podstawowym instrumentem ekonomicznego łagodzenia skutków bezrobocia oraz aktywizacji osób pozostających bez pracy. Wielkość FP jest ściśle uzależniona od liczby bezrobotnych uprawnionych do zasiłku oraz zakresu prowadzenia i finansowania programów aktywnego przeciwdziałania bezrobociu.

Rokrocznie zmniejsza się udział dotacji z budżetu państwa do Funduszu Pracy i tak:

- na rok 1999 limit FP wynosił 2.865,0 tyś. zł
na rok 2000 limit FP wynosił 2.276,0 tyś zł , (w tym, w ramach kontraktu kwota 651,0 tyś. zł)
- na rok 2001 limit FP wynosił 1.489.2 tyś zł

Wydatki FP na 1-go zarejestrowanego bezrobotnego w poszczególnych latach również malały i przedstawiały się następująco:

- w roku 1999 – 523,00 zł
- w roku 2000 – 260,00 zł
- w roku 2001 – 216,00 zł

Prognozy na rok 2002 nie są optymistyczne. Z zapowiedzi MPiPS wynika, że do powiatów trafi około 65% środków roku ubiegłego. W związku z powyższym szacujemy iż na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu Powiat Jaworski może otrzymać około 990,0 tys. zł, co pozwala na kalkulację wydatków w przeliczeniu na 1 bezrobotnego w wysokości zaledwie 124,00 zł.

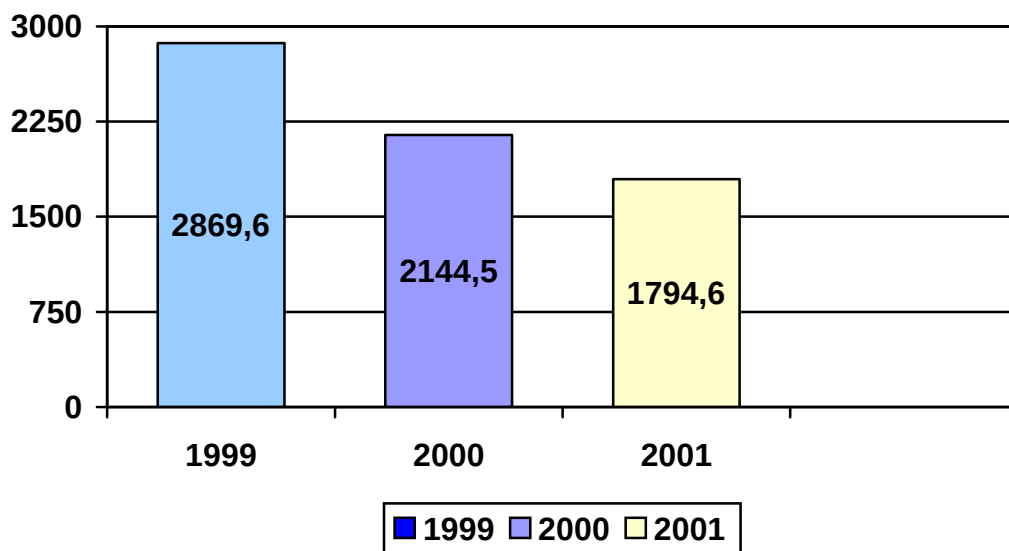
W ramach limitów środków FP stosowane są następujące programy aktywizacji zawodowej bezrobotnych:

- szkolenia i przekwalifikowania
- prace interwencyjne
- roboty publiczne
- umowy absolwenckie
- staże absolwenckie
- pożyczki dla pracodawców na tworzenie dodatkowych miejsc pracy
- pożyczki dla bezrobotnych na uruchomienie własnej działalności
- pożyczki szkoleniowe
- programy specjalne
- inne formy (zwrot kosztów dojazdu do pracy)

Instrumenty te mają na celu kreowanie zatrudnienia i poprawy szans bezrobotnych na znalezienie pracy.

WYDATKI NA AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA BEZROBOCIU

lata 1999-2001 – w tys. zł.



**STRUKTURA WYDATKÓW NA AKTYWNE FORMY PRZECIWDZIAŁANIA
BEZROBOCIU W LATACH 1999-2001**

Wyszczególnienie	I-XII. 1999	I-XII. 2000	1999=100%	I-XII. 2001	2000=100%
	w tys. zł.			w tys. zł.	
Ogółem wydatki na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu z tego:	2.869,6	.144,5	74,7	1.794,6	83,7
Przyuczenie do zawodu i przekwalifikowania	145,3	70,5	48,5	36,6	51,9
Prace interwencyjne	837,3	447,2	53,4	675,5	151,1
Roboty publiczne	709,7	672,3	94,7	390,5	58,1
Pożyczki dla bezrobotnych	526,8	368,5	70,0	396,5	107,6
Pożyczki dla zakładów pracy	210,0	327,0	155,7	50,0	15,3
Refundacja wynagrodzeń absolwentów	361,1	234,9	65,1	222,0	94,5
Pożyczki szkoleniowe	6,0	6,1	101,7	9,7	159,0
Pozostałe koszty do składki ZUS	73,4	18,0	24,5	13,8	76,7
w %					
Ogółem z tego:	100,00	100,00	Wzrost + Spadek -	100,0	Wzrost + Spadek -
Przyuczenie do zawodu i przekwalifikowania	5,06	3,29	- 1,78	2,04	- 1,25
Prace interwencyjne	29,18	20,85	- 8,32	37,64	+ 16,79
Roboty publiczne	24,73	31,35	+ 6,62	21,76	- 9,59
Pożyczki dla bezrobotnych	18,36	17,18	- 1,17	22,09	+ 4,91
Pożyczki dla zakładów pracy	7,32	15,25	+ 7,93	2,79	- 12,46
Refundacja wynagrodzeń absolwentów	12,58	10,95	- 1,63	12,37	+ 1,42
Pożyczki szkoleniowe	0,21	0,28	+ 0,08	0,54	+ 0,26
Pozostałe (koszty dojazdu do pracy)	2,56	0,84	- 1,72	0,77	- 0,07

Najwięcej środków Funduszu Pracy wydatkowano na prace interwencyjne, pożyczki dla bezrobotnych na uruchomienie własnej działalności, roboty publiczne oraz na programy przeznaczone dla absolwentów.

W celu objęcia aktywnymi formami jak najliczniejszej grupy osób w roku 2001 skrócono okres zastępczego zatrudnienia do 4 miesięcy oraz zmniejszono refundację wynagrodzenia ze składką ZUS, co pozwoliło na realizację wszystkich form przeciwdziałania bezrobociu, przy założeniu że w wyniku tego mogą powstać nowe, trwałe miejsca pracy przede wszystkim w sektorze prywatnym, które to dają wysoką efektywność.

W roku bieżącym poważnie ograniczona jest możliwość aktywizacji bezrobotnych w ramach aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu, bowiem szacowany limit środków FP wynosić będzie około 48,5% limitu ubiegłorocznego. Zmniejszenie środków FP ogranicza szanse udziału w aktywnych programach, a tym samym szanse znalezienia pracy, wzrastającej liczbie bezrobotnych.

LICZBA UCZESTNIKÓW PROGRAMÓW RYNKU PRACY W LATACH 1999-2001						
Aktywne formy	Liczba osób objęta programami rynku pracy					
	1999	z 1998	2000	z 1999	2001	z 2000
Ogółem	1035	423	853	385	333	496
w tym						
szkolenia	213	30	127	-	46	-
prace interwencyjne	362	204	417	128	154	295
roboty publiczne	238	55	179	121	62	133
umowy absolwencie	100	88	52	90	11	39
staże	54	4	33	40	34	27
prace społecznie użyteczne	-	-	-	-	-	-
refundacja ZUS	6	42	-	6	-	2
program specjalny	-	-	11	-	-	-
pożyczki dla bezrobotnych i zakładów pracy	62	-	34	-	26	-

Źródło: opracowanie własne PUP w Jaworze.

Niesubsydiowane formy aktywizacji bezrobotnych

Pośrednictwo pracy

Wśród wielu zadań i obowiązków nałożonych na Powiatowy Urząd Pracy z mocy ustawy jest prowadzenie aktywnego pośrednictwa pracy, które polega na udzielaniu pomocy bezrobotnym i poszukującym pracy w uzyskaniu odpowiedniego zatrudnienia oraz zakładom pracy w znalezieniu odpowiednich pracowników.

Prowadzone dwutorowe pośrednictwo polega między innymi na:

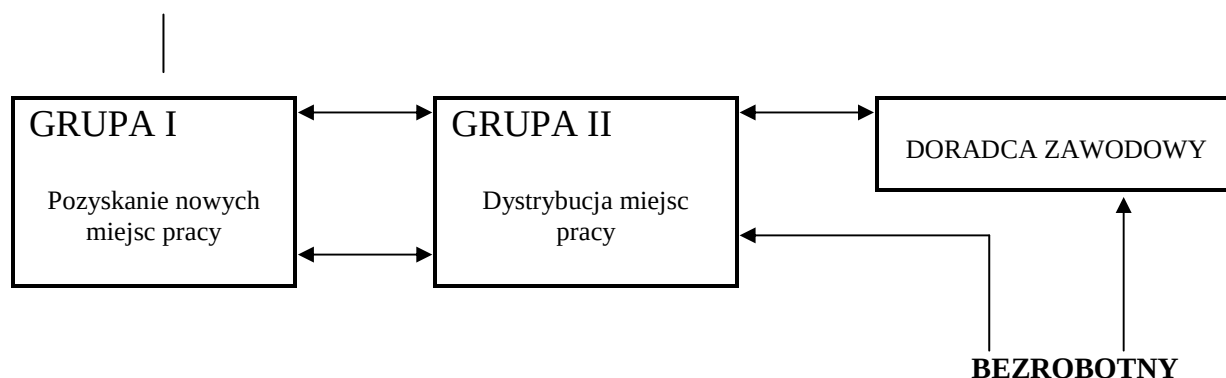
- rozpoznawaniu lokalnego rynku pracy,

- nawiązywaniu oraz utrzymywaniu kontaktów z pracodawcami w celu ułatwienia pozyskania odpowiedniej kadry,
- pozyskiwaniu ofert pracy,
- inspirowaniu i organizowaniu kontaktów bezrobotnych i innych osób poszukujących pracy z pracodawcami,
- kierowaniu do pracy kandydatów spełniających kryteria pracodawców określone w ofertach pracy.

W celu aktywnego penetrowania rynku pracy pośrednicy odwiedzają zakłady pracy, czego efektem jest pozyskiwanie ofert pracy dla bezrobotnych.

W roku 2001 pośrednicy odwiedzili 1001 pracodawców z terenu powiatu jaworskiego. W wyniku wizyt pozyskano 472 oferty pracy. W ramach współpracy pracodawcy zgłosili 1215 ofert pracy, jest to o 436 mniej niż w roku 2000. Na zgłoszone wolne miejsca pracy pośrednicy skierowali 1248 osób bezrobotnych z czego 1215 osób zostało zatrudnionych.

PRACODAWCA



Poradnictwo i informacja zawodowa.

Funkcja ta realizowana jest przez doradcę zawodowego. Doradztwo zawodowe polega na pomocy ludziom w wyborze właściwego zawodu lub zmianie zatrudnienia. Osiągane jest to poprzez uświadamianie bezrobotnym własnych predyspozycji, możliwości i zainteresowań, zapoznanie z możliwościami zawodowymi na rynku pracy, warunkami ekonomicznymi, przeciwwskazaniami i wymaganiami określonych zawodów (czyli pomocy w wyborze dalszej kariery).

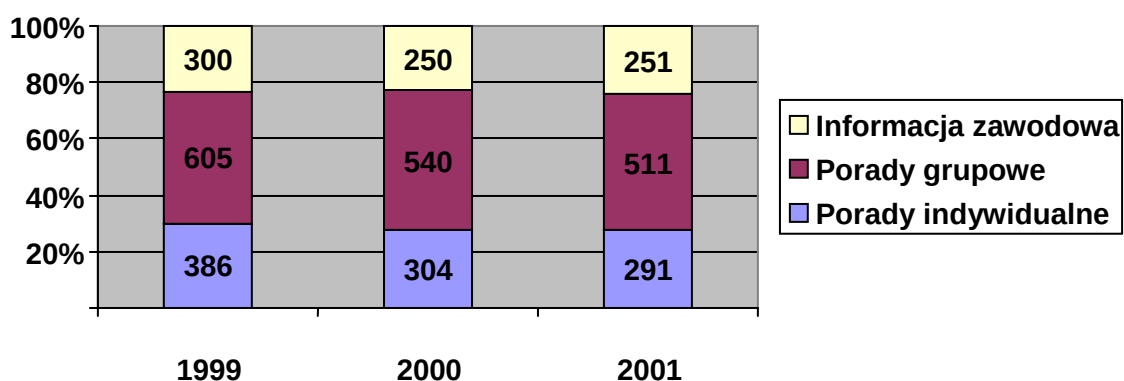
zawodowej), zapoznanie ze sposobami poszukiwania pracy i kontaktowania się z pracodawcami.

Doradca zawodowy ściśle współpracuje ze stanowiskiem ds. szkoleń bezrobotnych, między innymi opiniuje celowość skierowania bezrobotnych na kursy organizowane przez urząd pracy.

Doradztwo zawodowe świadczone jest w formie porad indywidualnych i grupowych. Z usług poradnictwa zawodowego w 2001 roku skorzystało 802 osoby, z tego poradnictwem indywidualnym objęto 291 osób.

Ważną rolę w poradnictwie pełni informacja zawodowa, z której skorzystało 251 osób. Udzielono informacji o możliwościach kształcenia, zatrudnienia, przekwalifikowania, udostępniono teczki zawodoznawcze, oraz kasety audio video.

Poradnictwo zawodowe w latach 1999 - 2001



Kluby pracy

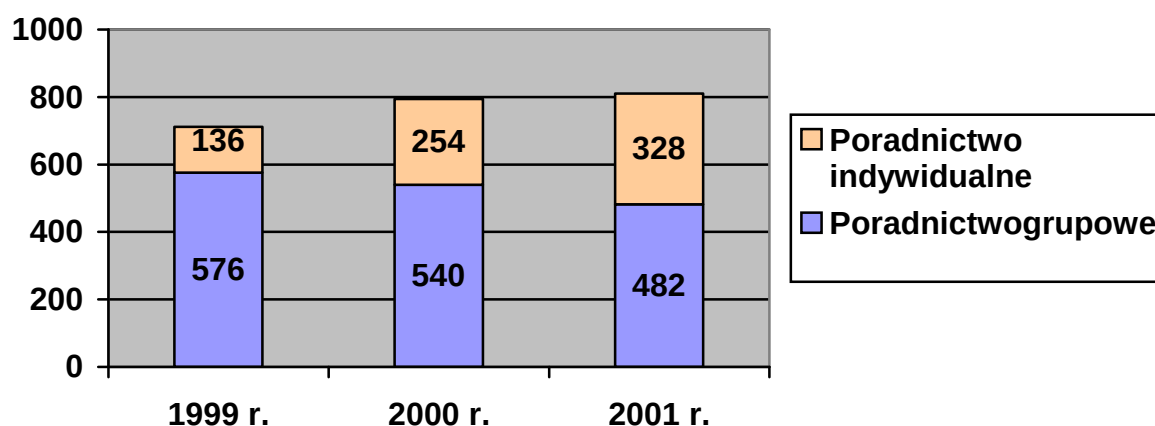
Kluby pracy mają za zadanie pobudzanie i motywowanie bezrobotnych do efektywnego poszukiwania pracy oraz wyposażenie ich w niezbędne w tym zakresie wiadomości i umiejętności między innymi różnorodne techniki nawiązywania kontaktów z pracodawcą, radzenie sobie ze stresem związanym z utratą pracy poprzez sesje grupowe i indywidualne. W tym względzie ważne jest aby wyzwolić w bezrobotnych takie cechy jak: poczucie własnej wartości i samoakceptacji oraz pogłębić refleksję nad swoimi oczekiwaniami co do pracy.

W roku 2001 działaniami w klubach pracy powiatu jaworskiego objęto 810 osób bezrobotnych, w tym z porad indywidualnych skorzystało 328 osób.

Liderzy Klubów Pracy objęli swoimi działaniami między innymi osoby bezrobotne z grup ryzyka tj:

- bezrobotne kobiety – 432 osoby
- zamieszkali na wsi – 413 osób
- absolwenci – 184 osoby

Liczba aktywizowanych w latach 1999 - 2001



W roku 2001 wzrosła liczba uczestniczących w zajęciach osób długotrwale bezrobotnych z 224 do 291, jak również wzrosła liczba osób korzystających z poradnictwa indywidualnego z 254 osób w roku 2000 do 328 osób w roku 2001. Sytuacja ta spowodowana jest tym, że bezrobotni wykazują większą potrzebę pomocy w osobistych sprawach niejednokrotnie wynikających z braku zatrudnienia i problemów w jego znalezieniu.

W wyniku działań Klubów Pracy zatrudnienie znalazło 233 osoby w tym 50 absolwentów.

5. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

5.1 Charakterystyka gospodarcza powiatu.

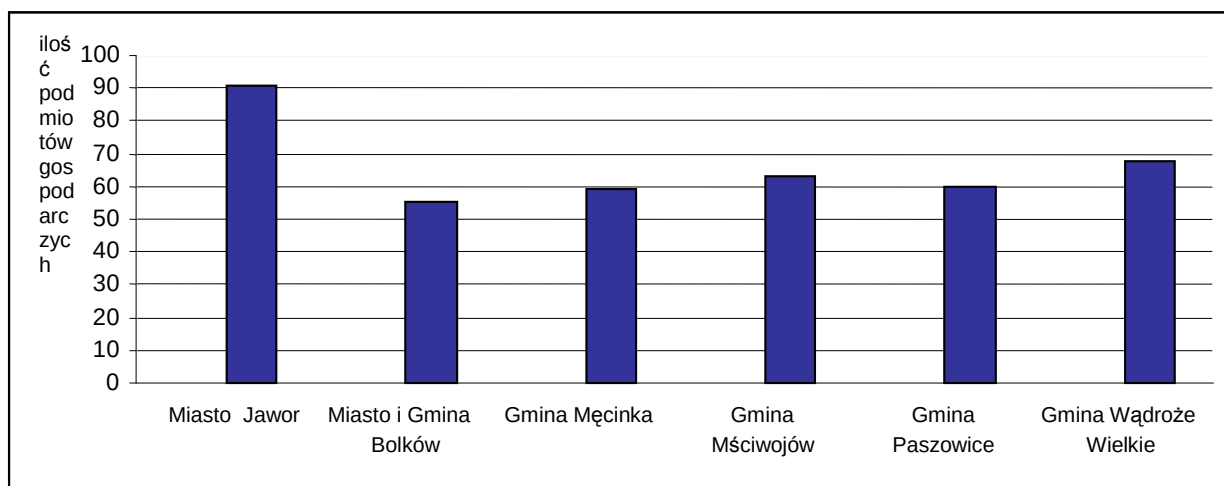
Gospodarka polska w latach 90 – tych przechodziła głęboką restrukturyzację, czego przejawem były między innymi zmiany struktury własnościowej i organizacyjno – prawnej podmiotów gospodarczych. Proces ten dotyczył także terenu powiatu jaworskiego.

Miernikiem przedsiębiorczości lokalnych społeczności w okresie transformacji gospodarki jest zwykle liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarczych przypadająca na każdy tysiąc ludności.

Wskaźnik przedsiębiorczości w roku 2000 wynosi w powiecie jaworskim 66,0. Wskaźnik ten jest najwyższy w gminie Jawor (91,0) i w gminie Wądroże Wielkie (68,0). Niższe wskaźniki przedsiębiorczości zanotowano w gminie miejsko – wiejskiej Bolków (55), a w gminach wiejskich: Męcinka (59), Paszowice (60), Mściwojów (63).

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ NA 1000 LUDNOŚCI W GMINACH POWIATU JAWORSKIEGO

stan na 31. XII. 2000 r.



Źródło:

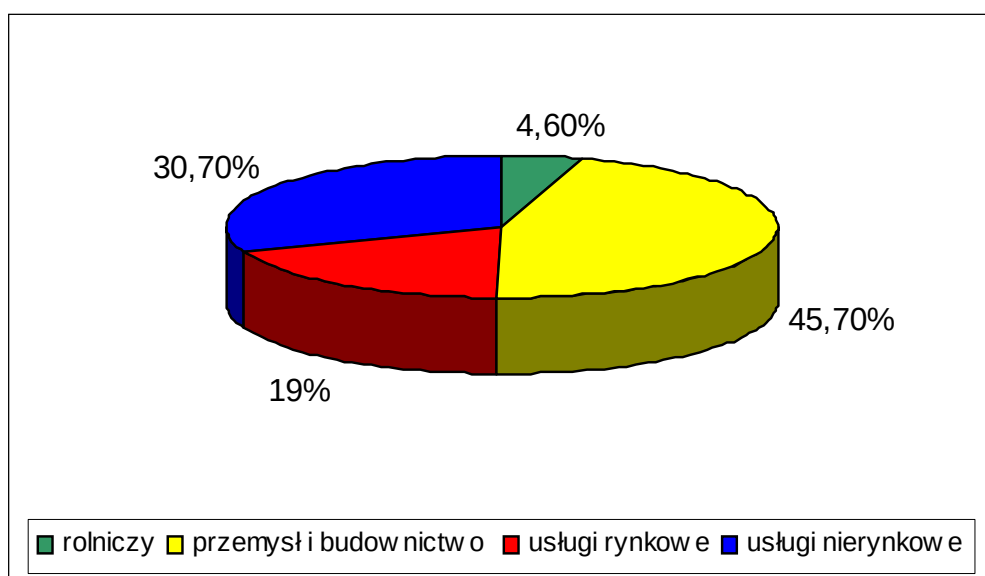
Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2001 rok, str. 89, 92, 99.

Sytuacja na regionalnych rynkach pracy zależy od wielu czynników, związanych zarówno z ogólnokrajową koniunkturą gospodarczą, jak i ze specyfiką poszczególnych regionów.

Według stanu na 31 grudnia 2000 roku w powiecie jaworskim pracowało 8.489 osób.

Jednym ze wskaźników charakteryzujących strukturę gospodarczą powiatu jest sektorowa struktura pracujących. W powiecie jaworskim z sektorem usług związanych jest 49,7 % ogółu pracujących (z sektorem usług rynkowych – 19 %, a nierynkowych – 30,7 %), z sektorem przemysłowym – 45,7 %, a z sektorem rolniczym – 4,6 % (w Polsce udziały te w 1999 roku wynosiły odpowiedni: 32%, 26,2 %, 40,8 % oraz 2,0 %).

PRACUJĄCY W POWIECIE JAWORSKIM WEDŁUG SEKTORÓW stan na 31.XII. 2000 r.



Źródło: Urząd Statystyczny we Wrocławiu, *Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2001*, str. 166.

Na koniec 2000 roku w powiecie jaworskim zarejestrowane były 4.142 podmioty gospodarcze.

Na 1000 mieszkańców powiatu przypadało 75 podmiotów gospodarki narodowej. Pod względem liczby pracujących, najliczniej reprezentowane były firmy zatrudniające od 1 – 9 pracowników, co świadczy o szczególnej roli tego sektora w gospodarce.

PODMIOTY GOSPODARKI NARODOWEJ W POWIECIE JAWORSKIM WEDŁUG LICZBY PRACUJĄCYCH stan na 31. XII. 2000 r.		
	Ogółem	w %
Ogółem	4.142	100,0
w tym		
1 – 9 osób	3.944	95,2
10 – 49 osób	155	3,7
50 – 249 osób	36	0,9
pow. 250 osób	7	0,2

Źródło:

Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2001 r. str. 87

Trudności finansowe wielu firm wynikające ze spadku ogólnej koniunktury w gospodarce, nasilenia procesów restrukturyzacji oraz wzrostu kosztów pracy, przyczyniły się do przewagi liczba likwidowanych miejsc pracy nad liczbą tworzonych. Tendencja ta znalazła swój wyraz w ogólnym spadku liczby pracujących w powiecie jaworskim.

W okresie 1998 – 2000 rok liczba pracujących zmalała o 1.691 osób.

PRACUJĄCY W POWIECIE JAWORSKIM WEDŁUG SEKCJI stan na 31. XII. 2000 rok		
Sekcje	1998 r.	2000 r.
Ogółem	10.180*	8.489**
z tego:		
- przemysł, transport, łączność	4.424	3.267
- budownictwo	328	203
- handel i naprawy	528	320
- edukacja	976	946
- ochrona zdrowia i opieka społeczna	1.442	1.103

* - dane nie obejmują jednostek osób fizycznych o liczbie pracujących do 6 osób i prezentowane są według siedziby zarządu zakładu

** - według faktycznych miejsc pracy, bez zakładów osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i spółek cywilnych w których liczba nie przekracza 9 osób.

Źródło:

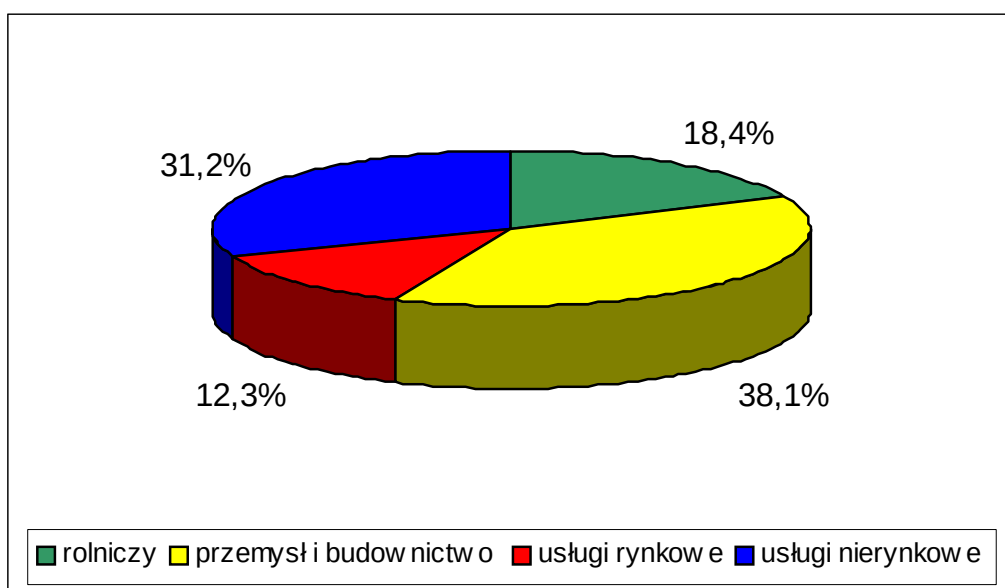
Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Województwo Dolnośląskie 1998 r. str. 102,

Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2001 r. str. 44

W powiecie jaworskim podmioty gospodarcze skoncentrowane są w miastach Jawor i Bolków, natomiast poza granicami miasta występują przede wszystkim podmioty świadczące usługi dla rolnictwa, punkty skupu produktów rolnych i firmy o profilu handlowo – usługowym. Dominują wśród nich sklepy, zakłady świadczące usługi budowlane, naprawcze oraz drzewne i stolarskie.

Wymienione podmioty świadczą zazwyczaj usługi dla ludności lokalnej zamieszkałej w najbliższym otoczeniu firmy, w których zatrudnienie ogółem wynosi 1.819 osób.

PRACUJĄCY W GMINACH WIEJSKICH POWIATU JAWORSKIEGO
wg sektorów
stan na 31. XII. 2000 r.



Źródło: Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Rocznik Statystyczny Województwa Dolnośląskiego 2001 r. str. 165 – 166

5.2 Instrumenty wspierania przedsiębiorczości w powiecie jaworskim.

W celu wsparcia przedsiębiorców, określenia wspólnych problemów i poszukiwania rozwiązań na terenie powiatu jaworskiego działają:
„Związek Pracodawców Ziemi Jaworskiej”, Stowarzyszenie „Centrum Promocji Gminy Jawor” oraz „Stowarzyszenia Kupców Jaworskich”.

Zadaniem Związku Pracodawców Ziemi Jaworskiej jest ochrona praw i reprezentacja interesów zrzeszonych członków. Związek Pracodawców Ziemi Jaworskiej jest członkiem Federacji Pracodawców Polski Zachodniej. Dzięki członkostwu w Federacji stowarzyszeni w Związku pracodawcy zyskują między innymi łatwiejszy dostęp do szkoleń, doradztwa fachowego oraz możliwości łatwiejszego korzystania z funduszy pomocowych. Celem Stowarzyszenia „Centrum Promocji Gminy Jawor” jest między innymi wspomaganie i inicjowanie programów restrukturyzacji gospodarki oraz wspieranie rozwoju i powstawania małych i średnich przedsiębiorstw. Natomiast na rzecz integracji i rozwoju miasta oraz jego otoczenia działa Stowarzyszenie Kupców Jaworskich. Dzięki działalności tych organizacji następuje integracja środowiska lokalnego pracodawców, nawiązanie bliższej współpracy ze strukturami władzy państwowej, samorządowej i instytucjami mającymi lub mogącymi mieć wpływ na funkcjonowanie biznesu, a także bardziej kompleksowa reprezentacja pracodawców poza granicami kraju. Zaowocowało to udziałem w nawiązywaniu współpracy z pracodawcami niemieckimi, francuskimi i czeskimi oraz coraz częstszym udziałem w rozwiązywaniu ważnych spraw dla powiatu czy miasta.

Na terenie miasta Jawora funkcjonuje również Oddział TEDES Logistics Polska – Ogólnopolska Sieć Doradztwa i Pośrednictwa Gospodarczego proponująca firmom możliwość bezpłatnego zamieszczenia ofert w Centralnym Banku Ofert Współpracy Gospodarczej oraz realizowanie konkretnie sprecyzowanych zleceń, wyszukiwania określonych partnerów, producentów oraz nawiązywanie kontaktów handlowych za granicą.

Dążąc do rozwoju przedsiębiorczości władze lokalne opracowały Ofertę Inwestycyjną, w której proponuje się podmiotom gospodarczym prowadzącym i uruchamiającym nową działalność w zakresie produkcji i usług szerokie ulgi podatkowe, a także wskazuje się nieruchomości przeznaczone do zagospodarowania, tereny uzbrojone w media, na których możliwe jest zlokalizowanie nowych przedsięwzięć inwestycyjnych i tak:

- **władze miasta Jawora** – tworzą warunki do rozwoju gospodarczego i turystycznego oraz aktywności i przedsiębiorczości poprzez politykę proinwestycyjną. Rada Miasta wprowadziła zwolnienia z podatku od nieruchomości na okres 1 roku do 5 lat dla podmiotów gospodarczych

uruchamiających działalność w zakresie produkcji i usług spełniając przy tym przynajmniej jeden z warunków:

1. nabędą lub przejmą w użytkowanie wieczyste nieruchomości gruntową w celu wybudowania i uruchomienia zakładu produkcyjnego lub usługowego,
2. nabędą obiekt budowlany w celu uruchomienia w nim zakładu produkcyjnego lub usługowego,
3. nabędą lub przejmą leasing z opcją sprzedaży przedsiębiorstwa lub jego części, w stosunku do którego ogłoszono upadłość.

Okres zwolnienia uzależniony jest od liczby zatrudnionych w nowo uruchomionym zakładzie produkcyjnym lub usługowym.

Ponadto Rada Miasta w Jaworze wprowadziła zwolnienia dla istniejących podmiotów gospodarczych prowadzących działalność produkcyjną lub usługową zatrudniających nie mniej niż 10 osób (z wyłączeniem handlu). Zwolnienia te uzależnione są od ilości zwiększenia zatrudnienia i wynoszą od 10 % do 50 %.

Miasto Jawor przystąpiło do Kamiennogórskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej Małej Przedsiębiorczości (strefa objęła teren jaworski o powierzchni 7,84 ha) oraz stworzyło wspólnie z sąsiadującymi gminami Strefy Aktywności Gospodarczej.

- **władze miasta Bolkowa** – ustalając wysokość podatku od nieruchomości na terenie miasta i gminy wprowadziły zwolnienia z podatku od nieruchomości na okres 3 lat – nowo tworzone podmioty które:

1. nabędą nieruchomość z przeznaczeniem na prowadzenie działalności gospodarczej lub przeznaczą będące w ich posiadaniu nieruchomości do prowadzenia działalności gospodarczej,
2. zatrudnią pracowników co najmniej na 5 pełnych etatach, przy czym co najmniej połowę zatrudnionych stanowić będą mieszkańcy Gminy Bolków zarejestrowani przed zatrudnieniem w Powiatowym Urzędzie Pracy w Jaworze.
3. osiągnięty poziom zatrudnienia utrzymają przez cały czas zwolnienia.

Wysokość zwolnienia z podatku od nieruchomości dla nowo tworzonych podmiotów gospodarczych wynosi od 40 % do 100 % w zależności od wielkości zwiększonego zatrudnienia.

Rozwój funkcji gospodarczych, a także potrzeby ochrony środowiska narzucają konieczność budowy i modernizacji istniejącej infrastruktury technicznej, co w konsekwencji ma bezpośredni wpływ na rozwój przedsiębiorczości.

Gminy miejskie i wiejskie w zamierzeniach na lata przyszłe planują realizację zadań w zakresie budowy i modernizacji infrastruktury technicznej zaopatrującej w wodę, odprowadzającej ścieki, zaopatrującej w gaz itp. (wszystkie zamierzenia w tym zakresie ujęte są w „Strategii Rozwoju Powiatu Jaworskiego”).

6. POWIAT JAWORSKI NA TLE WOJEWÓDZTWA DOLNOŚLĄSKIEGO

Pod względem wielkości powierzchni powiat jaworski należy do powiatów średnich w województwie dolnośląskim (19 lokata).

W celu dokonania porównań konkurencyjności poszczególnych powiatów łączy się dane statystyczne uwzględniające poziom wykształcenia mieszkańców danego regionu, liczbę dróg, oczyszczalni ścieków, wielkość inwestycji oraz przedsiębiorczość wyróżniającą się liczbą małych i średnich przedsiębiorstw.

Na tle województwa dolnośląskiego powiat jaworski korzystnie przedstawia się pod względem dochodów i wydatków budżetu powiatu na 1 mieszkańca. (8 lokata w województwie). Na średnim poziomie plasuje się powiat jaworski pod względem ilości podmiotów gospodarki narodowej na 1000 ludności (14 lokata), podobnie przedstawia się pod względem wielkości nakładów inwestycyjnych gmin powiatu na ochronę środowiska w przeliczeniu na jednego mieszkańca (17 lokata).

Ważniejsze dane o powiecie jaworskim na tle województwa dolnośląskiego przedstawia tabela.

WAŻNIEJSZE DANE O POWIECIE JAWORSKIM			
	Województwo	Powiat	Lokata w województwie
Powierzchnia w km ²	19.947,8	581,25	19
Użytki rolne na 1000 ha powierzchni	58,3	69,9	9
Liczba ludności	2.972.667	54.702	19
Przyrost naturalny na 1000 ludności	- 0,8	0,9	11
Podmioty gospodarki narodowej na 1000 ludności	93,8	73,4	14
Pracujący w gospodarce narodowej na 1000 ludności	216	155	22
Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto w zł.	1.908,84	1.507,06	-
Dochody budżetu powiatu na 1 mieszkańca	1.073,3	628,4	8
Wydatki budżetu powiatu na 1 mieszkańca	1.129,7	636,9	8
Nakłady inwestycyjne gmin powiatu na ochronę środowiska 1 mieszkańca	202,12	108,77	17
Nakłady inwestycyjne gmin powiatu na gospodarkę wodną na 1 mieszkańca	67,92	15,50	26
Drogi gminne i powiatowe na 100 km ² w km	108,1	82,1	21
Mieszkania na 1000 ludności	320,6	296,0	20
Mieszkania oddane do użytku na 1000 ludności	2,0	0,8	20 – 22
Łóżka w szpitalach ogólnych na 1000 ludności	5,3	1,7	27
Sieć wodociągowa rozdzielcza w km	11.727,2	266,8	-
Sieć kanalizacji w km	4.886,3	133,2	-

Źródło: Urząd Statystyczny we Wrocławiu, Rocznik Statystyczny województwa Dolnośląskiego 2001 r.

7. ZAŁOŻENIA SKUTECZNEJ WALKI Z BEZROBOCIEM

7.1 Strategia Gospodarcza Rządu

„Przedsiębiorczość – Rozwój – Praca”

Bezrobocie jest zjawiskiem braku pracy zarobkowej dla osób zdolnych do pracy i jej poszukujących. Na wielkość bezrobocia wpływają wahania koniunktury, sezonowe wahania poziomu zatrudnienia, wprowadzanie osiągnięć techniki do procesów produkcyjnych, stopień wykorzystania siły roboczej w rolnictwie co znajduje swój wyraz w przeludnieniu agrarnym.

Wprowadzenie gospodarki rynkowej, która wymusza racjonalizację zatrudnienia, uzmysłowiło społeczeństwu polskiemu, że problem bezrobocia będzie mu towarzyszył permanentnie i jako jeden z podstawowych czynników będzie wymuszał zachowania na rynku pracy. Taki stan rzeczy powoduje, że polityka rynku pracy w ostatnim dziesięcioleciu stała się stałym elementem aktywności państwa w warunkach gospodarki rynkowej.

Na szczeblu centralnym powstaje wiele diagnoz, programów oraz strategii, które w sposób szczegółowy i kompleksowy traktują problem bezrobocia. Rzeczywistość jest jednak taka, że skala bezrobocia rośnie natomiast finansowe wspomaganie tego zjawiska ze strony państwa przyjmuje trendy odwrotne.

Obecna sytuacja na rynku pracy i wskazywanie bezrobocia, jako największego zagrożenia dla polskiej gospodarki są wyzwaniem zarówno dla elit politycznych, jak i gospodarczych. Wiele instytucji ekonomicznych szuka przyczyn rosnącego bezrobocia m.in. w nieprzeciętnie wysokich kosztach pracy. Jest to genezą pomysłu na drastyczne zmniejszenie kosztów zatrudnienia dla pracodawców tworzących nowe miejsca pracy.

Wysokie, rosnące i długotrwałe bezrobocie prowadzi do ubożenia społeczeństwa. Ekonomiczny i rynkowy efekt tego zjawiska jest taki, że wpływa ono na znaczne ograniczenie efektywnego popytu i siły nabywczej, która w takiej sytuacji skierowana zostaje przede wszystkim na podstawowe dobra konsumpcyjne. Następuje ograniczenie produkcji co wywołuje redukcję zatrudnienia i w konsekwencji prowadzi do dalszego wzrostu bezrobocia. Koniecznością zatem staje się odejście od działań osłonowych w walce z bezrobociem na rzecz aktywnej polityki tworzenia miejsc pracy.

Celem nadrzędnym wielokierunkowych działań rządu powinno być pobudzanie popytu, zarówno inwestycyjnego jak i konsumpcyjnego w sferze społecznej.

Wobec tych uwarunkowań konieczna i pilna jest znacząca reorientacja polityki gospodarczej, która powinna zmierzać w kierunku:

- wyzwolenia aktywności i przedsiębiorczości, będących podstawowym czynnikiem wzrostu gospodarczego,
- efektywnego wykorzystania dostępnych zasobów finansowych, majątkowych oraz wiedzy i umiejętności przy pomocy nowoczesnych instrumentów finansowych,
- ustalenia stabilnych i przejrzystych reguł w polityce finansów publicznych państwa.

Wyznaczone zostały następujące cele strategiczne polityki gospodarczej Rządu:

- stopniowy powrót w ciągu 2 lat na ścieżkę 5% wzrostu PKB,
- aktywizacja zawodowa społeczeństwa i zwiększanie zatrudnienia,
- skuteczna absorpcja funduszy europejskich i wykorzystanie ich dla rozwoju kraju.

Kluczowym warunkiem realizacji celów strategicznych jest odbudowa kondycji ekonomicznej polskich przedsiębiorstw. To one przesądzą o ożywieniu gospodarczym, zapewnią pracę obywatelom, podniosą standardy cywilizacyjne, wykorzystując - między innymi - wzorce gospodarowania i fundusze strukturalne Unii Europejskiej.

Trwały wzrost gospodarczy można uzyskać tylko w warunkach równowagi makroekonomicznej. Konieczność odwrócenia tendencji recesyjnych i ożywienia gospodarki sprawia jednak, że osiągnięcie wysokiego tempa wzrostu musi mieć dziś - w hierarchii celów - pierwszeństwo wobec spadku inflacji czy obniżania deficytu obrotów bieżących.

Strategia gospodarcza rządu wyznacza kierunki i porządkuje działania administracji rządowej, ale przede wszystkim określa zasady i warunki działania przedsiębiorstw w średnim horyzoncie czasowym. Jest także ważnym instrumentem dialogu społecznego, w tym dialogu:

rząd - pracodawcy - związki zawodowe oraz dialogu prowadzonego na forum międzynarodowym, przede wszystkim w negocjacjach z UE.

Realizacja celów polityki gospodarczej została oparta na trzech zasadniczych filarach:

- strategii finansów publicznych,
- strategii wzrostu gospodarczego,
- strategii integracji europejskiej.

Strategia finansów publicznych ma zapewnić:

- dyscyplinę finansową niezbędną dla przywrócenia i utrzymania równowagi finansów publicznych;
- wygospodarowanie i zwiększenie nakładów na przedsięwzięcia rozwojowe i modernizacyjne oraz budowanie gospodarki opartej na wiedzy.
- zmianę reguł konstruowania budżetu Państwa. Podstawą konstruowania budżetu jest założenie umiarkowanego realnego wzrostu wydatków Państwa w cyklu kilkuletnim. Poziom wydatków budżetowych ustalany będzie na kolejne lata według zasady, zgodnie z którą wydatki roku poprzedniego powiększą się o wskaźnik prognozowanej inflacji + 1% ponad wielkość inflacji. Budżet nie będzie więc traktowany jako instrument stabilizacji cyklu koniunkturalnego.
- nowe źródła dopływu środków publicznych na cele rozwojowe poprzez:
 - √ zmianę struktury wydatków,
 - √ konsolidację środków publicznych rozproszonych w funduszach pozabudżetowych,
 - √ zwiększanie środków będących w gestii samorządów terytorialnych,
 - √ zmniejszenie kosztów obsługi długu publicznego,
 - √ pozyskanie kredytów zagranicznych,
 - √ sekurytyzację przyszłych przychodów oraz sprzedaż i dzierżawę zwrotną składników majątku Skarbu Państwa.
- zmiany w systemie podatkowym dla pobudzenia wzrostu gospodarczego i zmniejszenia bezrobocia w celu:
 - √ wykorzystania instrumentów podatkowych dla pobudzenia wzrostu

- gospodarczego oraz dla aktywizacji zawodowej ludności, zwłaszcza absolwentów,
- √ zmniejszania obciążeń podatkowych dla najuboższych grup społecznych,
 - √ uporządkowania systemu podatkowego i nadania mu przejrzystości interpretacyjnej, w tym pilnego zmodyfikowania klasyfikacji towarów i usług objętych VAT.
- rozwój rynków finansowych. Strategia finansowa uwzględnia wykorzystanie dla stymulowania wzrostu gospodarczego obok środków pochodzących z sektora bankowego i ubezpieczeniowego - funduszy z następujących źródeł:
- √ środków zgromadzonych w otwartych funduszach emerytalnych,
 - √ środków III filaru ubezpieczeń emerytalnych,
 - √ środków funduszy Europejskich.
- równowagę makroekonomiczną. Pobudzenie wzrostu gospodarczego ma nastąpić w momencie zahamowania wzrostu deficytu budżetowego w warunkach wciąż ograniczonego popytu wewnętrznego, stabilizacji cen wyrobów przemysłowych oraz spadku oczekiwań inflacyjnych.

Strategia wzrostu gospodarczego zakłada uruchomienie instrumentów prawnych, proceduralnych oraz podatkowych dla poprawy sytuacji przedsiębiorstw i pobudzania ich działalności. Niezwłoczna likwidacja barier biurokratycznych, uelastycznienie przepisów prawa pracy oraz wprowadzenie zachęt finansowych powinny dać szybkie rezultaty i stworzyć dogodną płaszczyznę dla głębszych przeobrażeń systemowych.

Instrumenty takie zawarte są w programach:

- "Przede wszystkim przedsiębiorczość"
- "Pierwsza praca",
- "Infrastruktura - klucz do rozwoju".

Skuteczna walka z bezrobociem wymagać będzie także zmian w strukturze gospodarki, szczególnie w zakresie jej modernizacji, restrukturyzacji, innowacyjności, przekształceń własnościowych i prywatyzacji.. Ważne znaczenie przypisuje się zwiększeniu konkurencyjności krajowej produkcji i usług, rozwojowi wsi i rolnictwa, a także skutecznej polityce regionalnej.

Ogólne założenia programu "Przed wszystkim przedsiębiorczość" omówione zostały na wstępie niniejszego opracowania. Generalnie, program ma ułatwić tworzenie i funkcjonowanie przedsiębiorstw oraz uruchomić mechanizm zwiększający zatrudnienie. Nowe regulacje prawne dotyczyć będą całego obszaru działalności przedsiębiorstw, począwszy od procedury rejestracji, poprzez nowe uregulowania dotyczące prowadzenia działalności, zmiany w prawie pracy, skończywszy na znacznym uproszczeniu i uelastycznieniu rozliczeń podatkowych i ubezpieczeniowych, sprawozdawczości i kontroli ze strony organów zewnętrznych.

Udogodnienia dla przedsiębiorstw będą następujące:

- skróci się czas załatwiania i uproszczone zostaną procedury rejestracyjne,
- zmniejszy się liczba wymaganych deklaracji i sprawozdań oraz dokonywanych kontroli. Deklaracje podatkowe będzie można składać w postaci elektronicznej. Przy raz ustalonych ryczałtowych zaliczkach nie trzeba będzie wypełniać pracochłonnych deklaracji miesięcznych, a rozliczenie nastąpi raz w roku. Składki ZUS będzie można rozliczać kwartalnie, miesięcznie będą wpłacane jedynie zaliczki,
- ograniczony zostanie zakres woluntaryzmu decyzyjnego. Inspektorzy skarbowi utracą uprawnienia organów decyzyjnych.

Kolejna grupa zawartych w pakiecie rozwiązań zmierza w kierunku uelastycznienia przepisów prawa pracy.

Dotyczą one:

- zmniejszenia ograniczeń w stosowaniu umów na czas określony, zmiany rozliczania czasu pracy i wypłacania wynagrodzeń za czas niezdolności do pracy, odejście w małych przedsiębiorstwach od obowiązku opracowywania instrukcji i regulaminów, uproszczenia rygorystycznych i często formalnych regulacji w sprawach BHP, innego uregulowania kwestii godzin nadliczbowych,
- wprowadzenia bardziej przyjaznych dla jednostek gospodarczych przepisów i procedur podatkowych,
- skrócenia procedur sądowych w sprawach gospodarczych, w wyniku czego szybciej będzie można uzyskać decyzję,

- skutecznego zwalczania nieuczciwej konkurencji ze strony silniejszych podmiotów poprzez ograniczenie sprzedaży towarów po cenie rażąco niskiej, zakazu sprzedaży premiowej, wprowadzenia obowiązku rozpatrywania przez Urząd Ochrony Konkurencji i Konsumentów spraw naruszeń uczciwej konkurencji na wniosek trzech poszkodowanych podmiotów gospodarczych.

Złagodzenie nabrzmiałego problemu zatorów płatniczych będzie możliwe dzięki zróżnicowaniu terminów zwrotu VAT.

Założenia programu "Pierwsza praca" są integralnie powiązane z programem "Przede wszystkim przedsiębiorczość" . Jest to pakiet działań nadzwyczajnych, ułatwiających absolwentom podjęcie pierwszego zatrudnienia.

Prowadzona w latach 1997-2001 polityka rynku pracy nie rozwiązywała, lecz pogłębiała trudności na tym rynku. Wskutek narastającego bezrobocia zdecydowano się na coraz szersze stosowanie różnego typu osłon i świadczeń socjalnych, m.in. zasiłków i świadczeń przedemerytalnych. Powodowało to wyprowadzanie pracowników z rynku pracy i lokowanie ich w systemie ochrony socjalnej. W rezultacie szybko wzrosły wydatki budżetu Państwa, a ponieważ spadał wskaźnik zatrudnienia, spadły także dochody budżetowe. Wydatki rozwojowe zostały wyparte przez wydatki socjalne, zaś system pośrednictwa pracy przekształcony został w dodatkowy segment pomocy społecznej, wpływający na dezaktywizację zawodową ludności.

Kluczem do poprawy sytuacji jest odwrócenie tych tendencji, a więc aktywizacja zawodowa i promocja zatrudnienia. Rosnące bezrobocie (przy spadającej aktywności gospodarki i wchodzeniu na rynek pracy roczników wyżu demograficznego) wymaga niezwłocznego podjęcia działań nadzwyczajnych. Grupą szczególnie zagrożoną są absolwenci szkół różnych typów i poziomów nauczania, wśród których bezrobocie wynosi ponad 40%.

Pakiet "Pierwsza praca" ma na celu ograniczenie bezrobocia i aktywizację zawodową tej grupy poprzez następujące działania:

- obniżenie kosztów zatrudnienia w małych i średnich przedsiębiorstwach. Nastąpi to przy przejęciu przez budżet na okres np. 1 roku części składki ubezpieczeniowej ponoszonej przez pracodawców (stanowiącej 20,41% wynagrodzenia brutto) zatrudniających absolwentów, podejmujących pierwszą

pracę lub rezygnacji z wpłacania przez pracodawcę na okres 1 roku części składki - poza ubezpieczeniem zdrowotnym,

- szansą dla absolwentów, którzy nie mogą znaleźć zatrudnienia jest założenie własnej firmy czyli samozatrudnienie. Ułatwienia przewidziane w pakiecie "Przede wszystkim przedsiębiorczość" sprzyjać będą podejmowaniu takich inicjatyw. Także w tych przypadkach należy przewidzieć możliwość odroczenia płatności podatkowych i ubezpieczeniowych przy równoczesnym znalezieniu instrumentów przeciwdziałających fikcyjnemu rejestrowaniu takich firm. Powodzenie tego rozwiązania zależy w znacznym stopniu od uruchomienia form tanich mikropożyczek na szczeblu lokalnym,
- wprowadzenie do programów szkolnych i akademickich wiedzy z zakresu zasad i techniki zakładania własnych firm i samozatrudnienia. W uczelniach należy powołać także specjalne centra kariery, poszukujące pracy dla swych absolwentów i służące im profesjonalnym doradztwem,
- wolontariat – czyli świadczenie nieodpłatnej pracy w organizacjach pozarządowych i w sektorze publicznym. Wolontariuszom przysługiwałoby zabezpieczenie społeczne (składka ubezpieczeniowa) i zwrot kosztów np. dojazdu, a jednocześnie zdobywaliby oni doświadczenie zawodowe przydatne w przyszłej karierze.

Będzie to nowe uregulowanie prawne. Obecnie w świetle obowiązujących przepisów działalność organizacji pozarządowych regulują dwie ustawy: ustawa o fundacjach oraz ustawa, Prawo o stowarzyszeniach. Obie te regulacje nie spełniają pokładanych w nich nadziei, zarówno ze względów proceduralnych jak i rozwiązań systemowych.

W Polsce działa co najmniej 30 tys. organizacji pozarządowych, zatrudniających łącznie około 200 tys. pracowników. Organizacje te korzystają ze świadczeń wykonywanych przez ok. 2 mln wolontariuszy. Ten ogromny potencjał aktywności obywatelskiej czeka ciągle na harmonijne wkomponowanie w system prawny. Obecnie nie można już bowiem ograniczyć się do zniesienia państwowej reglamentacji i zagwarantowania wolności zrzeszania się. Trzeba w nowy systemowy sposób ułożyć relacje między państwem i organizacjami pozarządowymi oraz pomiędzy wolontariuszami i instytucjami korzystającymi z ich świadczeń.

Pakiet "Infrastruktura - klucz do rozwoju" poprzez rozwój zaniedbanej infrastruktury ma doprowadzić do pobudzenia rozwoju gospodarczego. Zasadnicze elementy programu wymienione zostały na wstępie opracowania.

Działania rządu zostaną skoncentrowane na następujących dziedzinach gospodarki narodowej:

- mieszkalnictwo, uruchomiony zostanie mechanizm przyspieszenia skali i tempa budownictwa mieszkaniowego. Efektem tych działań będzie stopniowe stworzenie możliwości dla indywidualnych osób, spółdzielni i developerów budowy od roku 2004 ponad 140 tysięcy mieszkań rocznie.

Szacuje się, że gdyby do 2005 r. udało się osiągnąć poziom budownictwa z lat 1975 – 1989, wówczas liczba zatrudnionych bezpośrednio w budownictwie mieszkaniowym zwiększyłaby się o 250 – 300 tys. osób. Uwzględniając działanie mnożnika zatrudnieniowego, należałoby przyjąć łączny wzrost zatrudnienia w gospodarce o 500 – 750 tys. osób.

- autostrady i drogi krajowe, zostanie przyjęty zmodyfikowany program budowy autostrad i dróg ekspresowych. Program określi harmonogram prac oraz sposób sfinansowania poszczególnych projektów. Po jego przyjęciu zostaną uruchomione równocześnie prace na wielu odcinkach autostrad i dróg ekspresowych w Polsce.
- kolej, usprawnienie funkcjonowania transportu kolejowego wymaga podjęcia działań w celu sanacji finansowej i związanej z nią trwałej restrukturyzacji PKP. Z drugiej strony kontynuowana będzie modernizacja infrastruktury kolejowej, udostępnianej następnie pozostałym operatorom.
- porty lotnicze, nastąpi rozbudowa i modernizacja regionalnych portów lotniczych. Zwiększy się odpowiedzialność władz lokalnych za ich rozwój i działalność.
- łączność, polityka rozwoju telekomunikacji będzie w sposób jednoznaczny zmierzała do zapewnienia klarownych reguł gry rynkowej dla wszystkich operatorów, zgodnie z zasadami równej konkurencji i przeciwdziałania praktykom monopolistycznym.

Zmiany w strukturze gospodarki będą koncentrować się wokół czterech głównych priorytetów:

- modernizacja gospodarki

Głównym celem przedsięwzięć modernizacyjnych będzie zwiększenie udziału tych dziedzin, które mają znaczące możliwości eksportowe. Realizacja tych zamierzeń wymaga działań na rzecz proeksportowej orientacji gospodarki oraz równoległego, a często nawet wyprzedzającego unowocześnienia infrastruktury.

Na podstawie trendów w nauce i technice można zakładać ze znacznym prawdopodobieństwem, że rozwój będzie związany z nową gospodarką. Można tu między innymi wymienić biotechnologie, w tym inżynierię genetyczną, informatykę i telekomunikację, mikroelektronikę i nanotechnologie, robotyzację i automatyzację, nowe technologie materiałowe, alternatywne i odnawialne źródła energii, ochronę zdrowia i ochronę środowiska, a także przemysły pracujące w tym zakresie.

- restrukturyzacja niektórych sektorów gospodarki

Podstawowym celem restrukturyzacji jest doprowadzenie do rentowności wybranych sektorów i przedsiębiorstw tak, by nie stanowiły one obciążenia dla gospodarki, wynikającego bądź z konieczności dotowania, bądź z niezdolności do spłaty zobowiązań. Uwolnione w ten sposób środki będą wspomagać procesy modernizacyjne i rozwojowe.

Do restrukturyzowanych sektorów gospodarki należy zaliczyć: górnictwo węgla kamiennego, sektor elektroenergetyczny, naftowy, gazowniczy, hutniczy, wielkiej syntezy chemicznej, zbrojeniowy oraz transport kolejowy.

- tworzenie lepszych warunków dla rozwoju przedsiębiorstw innowacyjnych

Tworzenie warunków dla wprowadzania innowacji w gospodarce nastąpi poprzez głęboką przebudowę systemu tworzenia i wdrażania innowacji, w tym przekształcenia w zaplecze badawczym gospodarki. Podstawową przesłanką tych zmian jest przekonanie, że wiedza i umiejętności są kategoriami ekonomicznymi, zaś transfer wiedzy i technologii następuje przy wykorzystaniu mechanizmów rynkowych.

Jednym z ważnych zadań, koordynowanych przez organa Rządu będzie realizacja programu e-Polska, polegającego na przygotowaniu zaawansowanej infrastruktury informatycznej wraz z pilotowymi narzędziami, usługami i aplikacjami dla potrzeb gospodarki, nauki i edukacji, administracji rządowej i samorządowej oraz dla indywidualnych użytkowników.

W ramach programu zostaną przygotowane m.in. koncepcje organizacyjno-techniczne dla zapewnienia powszechnego i taniego dostępu do sieci internetu, utworzenia krajowej infrastruktury szerokopasmowej sieci administracji rządowej i samorządowej oraz rozwoju polskiego przemysłu informatycznego w zakresie produktów programowych i usług komercyjnych skierowanych do społeczeństwa informacyjnego.

Tworzone będą - na szerszą niż dotąd skalę - tzw. parki technologiczne, wykorzystujące bazę likwidowanych przedsiębiorstw oraz likwidowanych lub ograniczanych w swej działalności placówek zaplecza badawczego. Parki technologiczne powinny stać się miejscem prezentacji i transakcji wymiany (swojego rodzaju giełdy) między prywatnymi firmami badawczo-rozwojowymi, instytucjami pośredniczącymi oraz instytucjami zajmującymi się promocją i doradztwem.

- przekształcenia własnościowe i prywatyzacja jednostek sektora publicznego.

W wyniku prywatyzacji w latach 1990-2001 zasadniczej zmianie uległa struktura własnościowa polskiej gospodarki. W większości branż dominuje własność prywatna, a w sektorach tradycyjnie związanych z własnością państwową (m.in. górnictwie, hutnictwie, cukrownictwie, energetyce, przemyśle spirytusowym) rozpoczęte zostały procesy przekształceń własnościowych. W perspektywie najbliższych czterech lat, do 2005 roku, powinny zakończyć się zasadnicze procesy przekształceń własnościowych polskiej gospodarki. W tym czasie Polska powinna osiągnąć strukturę własności zbliżoną do krajów Unii Europejskiej, w których udział własności publicznej w gospodarce wynosi od 10 do 15%.

Głównym celem polityki prywatyzacyjnej w latach 2002-2005 będzie poprawa konkurencyjności i w rezultacie wzrost efektywności gospodarowania oraz wspomaganie rozwoju rynku kapitałowego. Wymaga to skorelowania jej założeń z celami modernizacji gospodarki oraz uwzględnienia następstw przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Prywatyzacja stanowić będzie aktywne narzędzie polityki gospodarczej. Służyć temu powinno wykorzystanie wpływów z prywatyzacji przede wszystkim do tworzenia silnych organizmów gospodarczych i wzmocnienia kapitału założycielskiego instytucji finansowych wspierających przedsiębiorczość, a także realizację projektów infrastrukturalnych.

Dzięki środkom z prywatyzacji utworzony zostanie system gwarancji i poręczeń kredytowych dla wsparcia przedsięwzięć eksportowych oraz związanych z wdrożeniem nowych technologii przez małe i średnie przedsiębiorstwa.

Zwiększenie konkurencyjności krajowej produkcji i usług będzie priorytetowym celem polityki handlowej w międzynarodowych stosunkach gospodarczych. Osiągnięcie tego celu nastąpi przez:

- poprawę międzynarodowej konkurencyjności wyrobów krajowego przemysłu i rolnictwa,
- skuteczniejszą promocję polskich towarów,
- stały dopływ do Polski bezpośrednich inwestycji zagranicznych.

Rząd będzie prowadzić selektywną politykę dotyczącą kierunków alokacji inwestycji zagranicznych w Polsce. Preferowane będą - za pomocą instrumentów przyjętych w umowach międzynarodowych - te kierunki inwestowania, które służą modernizacji potencjału wytwórczego, rozwojowi przedsiębiorstw innowacyjnych, unowocześnieniu infrastruktury, ochronie środowiska i restrukturyzacji zagrożonych dziedzin gospodarki.

Zwiększanie eksportu wyrobów i usług jest najlepszym sposobem konfrontacji rodzimej gospodarki z konkurencją zagraniczną. Eksport sprzyja bowiem poprawie jakości i nowoczesności produkcji i usług, podobnie jak inwestycje zagraniczne.

Wyższa konkurencyjność zależy głównie od obniżania kosztów oraz od poprawy jakości i nowoczesności towarów i usług. Niezbędne jest wspieranie wysiłków przedsiębiorstw prowadzących do osiągnięcia tych celów poprzez tworzenie stabilnych warunków inwestowania w rozbudowę zdolności eksportowych, tańszy kredyt oraz rozwijanie zaplecza naukowo-badawczego. Szczególnej uwagi wymaga poprawa zdolności eksportowej małych i średnich przedsiębiorstw. Poszerzona zostanie oferta publicznych usług dla tych firm w postaci informacji rynkowej, szkolenia, doradztwa oraz finansowego i organizacyjnego wsparcia promocji handlowej na rynkach zagranicznych.

Prowadząc otwartą politykę importową, zgodną ze zobowiązaniami międzynarodowymi, Polska będzie także egzekwować prawo do przeciwdziałania przypadkom nierzetelnej i szkodliwej konkurencji ze strony zagranicznych dostawców, w szczególności zwalczania praktyk dumpingowych. Dotyczy to

zwłaszcza wyrobów przemysłu lekkiego, niektórych produktów spożywczych, węgla i kilku innych grup towarowych.

Znaczna część importu ma charakter zastępujący i niszczący produkcję krajową. Według niektórych szacunków deficyt w obrotach towarowych kosztuje polską gospodarkę od 0,9 do 1,1, mln. utraconych miejsc pracy. Ograniczenie deficytu tylko o połowę daje szansę wzrostu zatrudnienia w najbliższych latach o około pół miliona osób;

Rozwój wsi i rolnictwa jest jednym z najtrudniejszych polskich problemów gospodarczych. Poprawy sytuacji dochodowej na wsi nie uda się osiągnąć jedynie przez wzrost produkcji rolnej. Dlatego należy podejmować przedsięwzięcia zapewniające alternatywne źródła dochodów ludności mieszkającej na wsi. Niezbędny jest zatem wspólny wysiłek państwa, samorządów i kapitału prywatnego i skoncentrowanie go na rozwoju przetwórstwa żywności i drobnej przedsiębiorczości.

Strategia rozwoju rolnictwa i obszarów wiejskich na najbliższe lata musi uwzględniać bieżącą sytuację tego sektora i zadania związane z bliską już integracją z Unią Europejską, a także stan polskiej gospodarki i finansów publicznych.

Bieżąca i średniookresowa polityka rolno i rozwoju obszarów wiejskich będzie się opierać na czterech filarach:

- **poprawie sytuacji dochodowej rolnictwa,**
- **wzmocnieniu konkurencyjności sektora rolno-żywnościowego,**
- **wspieraniu aktywności gospodarczej na obszarach wiejskich,**
- **dostosowaniach prawno - instytucjonalnych do integracji z UE.**

Działania w sferze rolnictwa i rozwoju wsi przed przyjęciem do UE będą koncentrować się na:

- dostosowaniu polityki interwencji na rynku rolnym do rozwiązań obowiązujących w Unii i na wspieraniu działań służących poprawie jakości produktów rolnych oraz poprawie sytuacji dochodowej w rolnictwie m.in. poprzez:

uruchomienie systemu dopłat do mleka, skupu zbóż wysokiej jakości, skrobi i ziemniaków, przechowywania i eksportu podstawowych produktów rolnych, rozszerzenie zakresu skupu interwencyjnego, subsydiowanie spożycia mleka,

- przyspieszeniu procesu zmian struktury obszarowej gospodarstw rolnych m.in. przez ustawowe uregulowanie obrotu ziemią, scalanie i wymianę gruntów, dopłaty do oprocentowania kredytów na zakup ziemi, dla młodych rolników, renty strukturalne, realizację pilotowego programu rolno-środowiskowego i zalesień;
- wzmocnieniu konkurencyjności gospodarstw rolnych i sektora przetwórczego, a także wspieranie rozwoju gospodarstw prowadzących produkcję metodami ekologicznymi poprzez współfinansowanie inwestycji w części gospodarstw rolnych ze środków SAPARD, dopłaty do oprocentowania kredytów inwestycyjnych i obrotowych, subwencjonowanie postępu biologicznego, dotacje dla gospodarstw podejmujących produkcję metodami ekologicznymi, zwiększenie roli grup producentów rolnych, upowszechnianie standardów sanitarnych i jakościowych w produkcji rolnej i przetwórstwie, unowocześnianie produkcji w wyniku rozwoju badań naukowych. Konieczne są działania dostosowawcze w zakresie wymagań weterynaryjno-sanitarnych, standardów bezpieczeństwa żywnościowego i jakości żywności oraz wdrożenie standardów kontroli granicznej;
- wsparciu rozwoju obszarów wiejskich poprzez dotowanie budowy infrastruktury wiejskiej oraz tworzenie nowych miejsc pracy poza rolnictwem, a także rozwój doradztwa gospodarczego;
- dostosowaniu instytucji i przeszkoleniu kadr dla realizacji Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) i polityki strukturalnej

Polityka regionalna.

Reforma terytorialna kraju miała - w swych założeniach - spowodować daleko idącą decentralizację systemu zarządzania państwem i uspołecznienie władzy. Niestety, w ślad za zmianami układu terytorialnego i za wprowadzeniem trójstopniowego podziału administracyjnego nie nastąpiła decentralizacja finansów publicznych, co praktycznie przesądziło o niepowodzeniu reformy, uniemożliwiając zwłaszcza samorządom województw prowadzenie polityki rozwoju regionalnego za własne pieniądze i na własną odpowiedzialność. Nadal więc mają miejsce:

- dominacja układu sektorowego nad regionalnym w zarządzaniu finansami publicznymi,

- znaczny udział wydatków "sztywnych" w budżecie, ograniczający środki w budżetach terenowych do niewielkich rozmiarów. Szczególnie dotyczy to samorządów województw, które nie dysponują środkami niezbędnymi dla wykonywania swoich zadań,
- znaczny udział funduszy celowych i agencji rządowych w strukturze finansów publicznych, ograniczający środki na realizację polityki regionalnej.

Dokończenia wymaga koncepcja państwa unitarnego i zdecentralizowanego poprzez przekazanie kompetencji i zadań centrum oraz co najważniejsze – środków na ich realizację w gestię samorządów terytorialnych.

W pierwszej kolejności zostanie doprecyzowany podział kompetencji pomiędzy administracją rządową i samorządową oraz pomiędzy poszczególnymi szczeblami samorządu terytorialnego.

Kolejnym krokiem będzie decentralizacja finansów państwa.

W budżecie państwa zostanie wyodrębniona specjalna część pod nazwą "Polityka regionalna", w której zostaną wskazane środki budżetowe przeznaczone na realizację dwu rodzajów zadań:

- zadań interregionalnych, a więc tych, które dotyczą kilku lub wielu regionów i wynikają z ogólnej polityki Państwa, uzupełniającej lub korygującej politykę rozwoju regionalnego poszczególnych samorządów województw,
- zadań intraregionalnych, które polegać będą na wspieraniu strategii rozwoju poszczególnych województw.

Ważnym instrumentem wsparcia rozwoju regionalnego oraz zmian strukturalnych w gospodarce poszczególnych regionów będą tworzone przy zaangażowaniu władz samorządowych wszystkich poziomów - fundusze rozwoju regionalnego i lokalnego, umownie podzielone na 3 zasadnicze grupy:

- regionalne fundusze inwestycyjne,
- subregionalne fundusze poręczeń kredytowych,
- lokalne fundusze mikropożyczkowe.

Celem powstania regionalnych funduszy inwestycyjnych jest dostarczenie kapitału zakładowego przedsiębiorstwom natrafiającym na barierę kapitałową. Fundusze te będą odgrywać istotną rolę w procesie wdrażania innowacji oraz we wspieraniu inicjatyw mających zwiększyć liczbę nowych miejsc pracy.

7.2 Narodowa Strategia Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich.

W dniu 4 stycznia 2000 r. Rada Ministrów przyjęła Narodową Strategię Wzrostu Zatrudnienia i Rozwoju Zasobów Ludzkich 2000 – 2006. Strategia określa kierunki działań, jakie należy podjąć, aby sprostać stojącym przed Polską wyzwaniom.

Głównym celem strategii jest osiągnięcie wyższego stopnia zaangażowania ludności w procesy pracy. Uznano, że wzrost zatrudnienia jest z jednej strony funkcją poprawy jakości zasobów ludzkich, a z drugiej strony wynikiem rozwoju przedsiębiorczości i zdolności adaptacji przedsiębiorstw i ich pracowników do zmiennych warunków otoczenia.

Struktura przedmiotowa Strategii uwzględnia zalecany w krajach Unii Europejskiej, sposób wyróżniania węzłowych kategorii problemowych – tzw. filarów, na których winny wspierać się narodowe polityki zatrudnienia:

- Poprawa zatrudnialności poprzez rozwój jakości zasobów ludzkich.

Z punktu widzenia kształtowania polityki strukturalno-rozwojowej kraju, dbałość o rozwój zatrudnialności społeczeństwa jest jednym z najistotniejszych celów. Wzrostowi zatrudnialności sprzyjać powinno inwestowanie w kwalifikacje obywateli i stwarzanie możliwości kształcenia przez całe życie.

- Rozwój przedsiębiorczości.

Konieczne jest stworzenie zestawu środków (mechanizmów) ułatwiających podejmowanie działalności gospodarczej i tworzenie miejsc pracy. Nowe miejsca pracy są szczególnie pożądane w sferze usług. Wynika to zarówno z rosnącego popytu na rozmaitego typu usługi, jak i ekonomicznych zalet tworzenia w tej sferze nowych miejsc pracy.

- Poprawa zdolności adaptacji przedsiębiorstw i pracowników do warunków zmieniającego się rynku.

Oznacza to konieczność stworzenia mechanizmów elastycznego reagowania systemu pracy na wyzwania gospodarcze. Niezbędne jest zbudowanie nowego, bardziej efektywnego modelu regulacji stosunków pracy w taki sposób, by ułatwić dostosowanie przedsiębiorstwa do

- zmieniających się wymagań rynku, a bezpieczeństwo pracobiorców oprzeć na zwiększeniu dostępności nowotworzonych miejsc pracy.
- Wzmocnienie polityki równości szans na rynku pracy. Oznacza to konieczność zaniechania praktyk dyskryminacyjnych na rynku pracy, zwłaszcza wobec kobiet i mniejszości narodowych. W Polsce wszyscy obywatele mają zapewniony dostęp do rynku pracy, faktycznie jednak bezrobocie wśród kobiet jest wyższe niż wśród mężczyzn.

Względnie upośledzoną grupą społeczną jest ludność zamieszkała na wsi, toteż ze szczególną troską działania powinny być kierowane ku tej części społeczeństwa.

Gama propozycji klasyfikowana w opisanych wyżej kategoriach jest niezwykle szeroka. Mowa jest zarówno o doskonaleniu systemu podatkowego, pomocy kapitałowej i uelastycznianiu prawa pracy jak i o konieczności powszechnego modernizowania kształcenia zawodowego, doskonaleniu procesów pośrednictwa pracy i doradztwa zawodowego.

Dużą wagę przywiązuje się do mechanizmów zachęcających do podejmowania aktywności zawodowej. Priorytetową sprawą jest jednak obniżanie kosztów pracy co powodować będzie wzrost miejsc pracy. Należy przyjąć, że obniżanie kosztów pracy winno być podstawowym miernikiem efektywności wszelkich programów zapobiegających bezrobociu.

Wyzwania stojące przed polskim rynkiem pracy obligują do koordynacji działań różnych podmiotów życia publicznego i gospodarczego na rzecz lepszego wykorzystania zasobów pracy. Połączenie trzech głównych nurtów Strategii dotyczących poprawy zdobywania kwalifikacji Polaków, zwiększenia potencjału inwestycyjnego prywatnych przedsiębiorstw oraz uelastycznienie stosunków pracy winno pozwolić w znacznie większym stopniu wykorzystać zasoby pracy i osiągnąć w 2006 r. zamierzony cel – 66% stopę zatrudnienia.

7.3 Podstawy współpracy z Unią Europejską.

Dla usunięcia niepewności co do warunków członkostwa priorytetem staje się zakończenie negocjacji, uzależnionych w dużej mierze od osiągnięcia porozumienia w tzw. pakiecie finansowym. Dotyczy to w szczególności dwóch kwestii: rozstrzygnięć dotyczących rolnictwa i kształtu wspólnej polityki rolnej oraz rozstrzygnięć dotyczących polityki regionalnej i instrumentów polityki strukturalnej.

Podstawowym celem negocjacji akcesyjnych powinno być uzyskanie warunków, które gwarantowałyby przyspieszonego rozwoju gospodarczego poprzez osiągnięcie relacji, w której Polska zajmie pozycję pełnoprawnego beneficjenta poczynając od pierwszego roku członkostwa.

Jednym z głównych wyzwań będzie dostosowanie rynku pracy do zmieniających się warunków funkcjonowania gospodarki. Po akcesji Polska stanie się jednym z podmiotów europejskiej polityki zatrudnienia, co będzie oznaczać objęcie jej wspólnotowym systemem koordynacji narodowych polityk zatrudnienia. Powinno to przyczynić się do aktywizacji zawodowej ludności, a w konsekwencji do zmniejszenia bezrobocia.

Uzyskanie pozytywnych efektów uzależnione jest jednak od rozpoczęcia realizacji celów Narodowej Strategii Zatrudnienia i Zasobów Ludzkich, zdefiniowania głównych problemów, których rozwiązanie powinno mieć znaczenie priorytetowe (np. bezrobocie młodzieży).

8. REGIONALNA I LOKALNA STRATEGIA ROZWOJU

8.1 Strategia Rozwoju Województwa Dolnośląskiego.

Wszystkie cele strategiczne, to jest integracja dolnośląska, renesans cywilizacji, społeczeństwo obywatelskie, innowacyjna gospodarka i otwarcie na świat, stanowiące drogi do realizacji celu zasadniczego będą pozytywnie oddziaływały na rozwiązanie problemów rynku pracy Dolnego Śląska.

Szczególnie dotyczy to całych sfer gospodarki (tj. przedsiębiorczości, infrastruktury, zatrudnienia i turystyki) i zasobów ludzkich (kultury i nauki, edukacji i samorządności), a także obszarów zurbanizowanych i terenów wiejskich.

Zaproponowana w „Strategii Rozwoju Województwa Dolnośląskiego” sekwencja działań ukierunkowana jest w bardzo mocny sposób na rozwiązywanie głównych problemów rynku pracy. Znajdują się w niej między innymi działania mające na celu zwiększenie poziomu wykształcenia mieszkańców, co ma ułatwić im później wejście na rynek pracy. Wśród bezrobotnych znajduje się wiele osób starszych, które dawno nie miały kontaktu z żadnymi formami kształcenia, dlatego też z myślą o nich proponuje się zestaw środków, mających na celu ich przekwalifikowanie, reorientację zawodową, uzupełnienie niezbędnych umiejętności. Ponieważ sytuacja na rynku pracy województwa jest zdeterminowana obecnością starego przemysłu, strategia mocno podkreśla konieczność rozwijania przedsiębiorczości, tworzenia szans rozwojowych dla innowacyjnych przedsiębiorstw, zdolnych do absorbowania nowoczesnych technologii.

8.2 Strategia Rozwoju Powiatu Jaworskiego.

Strategia rozwoju Powiatu Jaworskiego zawiera katalog programów i projektów poprzez które władze samorządowe powiatu realizować będą przyjętą koncepcję rozwoju powiatu. Do programów warunkujących powstanie nowych miejsc pracy w powiecie zaliczono:

- aktywizację społeczności lokalnej,
- program oświaty,
- rozwój turystyki i agroturystyki,

- aktywizację obszarów wiejskich,
- wspieranie rozwoju małych i średnich przedsiębiorstw,
- budowę i modernizację infrastruktury technicznej,
- przeciwdziałanie bezrobociu.

O wadze i znaczeniu jakie **Strategia Rozwoju Powiatu Jaworskiego** przywiązuje do problemu zagospodarowania zasobów ludzkich może świadczyć fakt, że wśród przyszłych celów jakie należy rozwiązać znalazł się zapis o procesie dostosowania struktury szkolnictwa do potrzeb rynku pracy oraz o wspieraniu aktywizacji małych i średnich przedsiębiorstw jako instrumentu mogącego przynieść poprawę sytuacji gospodarczej i społecznej powiatu.

Rozwiązanie problemów wsi i rolnictwa i związane z tym bezrobocie, wymaga przebudowy gospodarki oraz głębokich przemian w sferze produkcji rolniczej, poprzez ekonomiczne wzmocnienie gospodarstw rolnych, poprawę warunków życia i pracy mieszkańców wsi, lepsze wykorzystanie przestrzeni rolniczej i poprawę struktury agrarnej.

Wprowadzenie wszystkich złóż kopalin do planów przestrzennego zagospodarowania gmin, umożliwi prowadzenie właściwej polityki przestrzennej w zakresie gospodarki kopalinami. Wykorzystanie i zagospodarowanie małych złóż kopalin pospolitych przeznaczonych na potrzeby lokalne może mieć duże znaczenie w gospodarce gmin przyczyniając się tym samym do tworzenia dodatkowych miejsc pracy.

Problem bezrobocia, mimo jego usytuowania na poziomie powiatu, w dużej mierze zależy od uwarunkowań zewnętrznych, a w szczególności od aktywnej polityki państwa w zakresie ograniczania bezrobocia i rozwoju przedsiębiorczości.

W Strategii Rozwoju Powiatu Jaworskiego przyjęto stanowisko, że zadaniem władzy publicznej na każdym poziomie powinno być tworzenie warunków dla rozwoju przedsiębiorczości, to znaczy budowanie i modernizacja infrastruktury technicznej i społecznej zwiększającej atrakcyjność terenu dla biznesu, a rozwój takich czy innych gałęzi gospodarki wyznaczają: zapotrzebowanie społeczne, rynkowe warunki konkurencyjności, przedsiębiorczości ludzi i ich umiejętności pozyskiwania kapitałów i rynków zbytu. I taką też koncepcję działań samorządów „Strategia Rozwoju Powiatu Jaworskiego” zawiera.

9. PLANOWANE PRZEDSIĘWZIĘCIA W ZAKRESIE OGRANICZANIA BEZROBOCIA

9.1 Schemat budowy strategii

Podstawą do określenia algorytmu postępowania i wyznaczenia porządkanych zachowań praktycznie w każdej strategii, jest określenie bazy, która podlega analizie i rozpoznaniu oraz postawienie diagnozy pozwalającej na sformułowanie wniosków dla określenia planu działań prowadzących do osiągnięcia wyznaczonego celu.

W niniejszym programie bazą, która będzie podlegać analizie i diagnozowaniu jest rynek pracy oraz przedsiębiorczość. Elementy te w zasadniczym stopniu determinują zjawisko bezrobocia.

Dominującym składnikiem każdej strategii jest analiza SWOT.

Analiza SWOT jest efektywną metodą identyfikacji słabych i silnych stron organizacji – tutaj powiatu oraz badania szans i zagrożeń jakie stoją przed organizacją. Oparta jest ona na schemacie klasyfikacji dzielącym wszystkie czynniki mające wpływ na bieżącą i przyszłą pozycję organizacji na:

- zewnętrzne w stosunku do organizacji i mające charakter uwarunkowań wewnętrznych,
- wywierające negatywny wpływ na organizację i mające wpływ pozytywny.

Ze skrzyżowania tych dwóch podziałów powstają cztery kategorie czynników:

- zewnętrzne pozytywne - szanse. Szanse to zjawiska i tendencje w otoczeniu, które gdy odpowiednio wykorzystamy staną się impulsem rozwoju oraz osłabiają zagrożenia.
- zewnętrzne negatywne - zagrożenia. Zagrożenia to wszystkie czynniki zewnętrzne, które są postrzegane jako bariery dla rozwoju firmy, utrudnienia, dodatkowe koszty działania. Istnienie zagrożeń ma destrukcyjny wpływ na rozwój organizacji lub powodzenie inwestycji. jednocześnie nie pozwala na pełne wykorzystanie szans i mocnych stron.
- wewnętrzne pozytywne - mocne strony, czyli atuty organizacji. Mocne strony to walory organizacji, które w pozytywny sposób wyróżniają ją

pośród konkurencji. Mocne strony mogą być wynikiem wielkości organizacji, polegać na dużym udziale w rynku, niskich kosztach jednostkowych, dysponowania nowoczesną technologią, jakością produkcji itd.

- wewnętrzne negatywne - słabe strony organizacji. Słabe strony to konsekwencja ograniczeń zasobów i niedostatecznych kwalifikacji. Mogą one dotyczyć całej organizacji, jak i jej części. Każda organizacja posiada słabe strony. Jednak zbyt duża ich ilość może spowodować, że organizacja nie utrzyma się na rynku konkurencyjnym, a inwestycja może przynieść straty, zamiast spodziewanych zysków.

Ogólne wytyczne wynikające z analizy SWOT są bardzo proste, ale niestety trudne do realizacji:

- unikać zagrożeń,
- wykorzystywać szanse,
- wzmacniać słabe strony,
- opierać się na mocnych stronach.

9.2 Analiza SWOT

Przeprowadzona analiza i diagnoza stanu istniejącego pozwala zaliczyć powiat jaworski do regionów średnio zurbanizowanych. Likwidacja bądź ograniczenie produkcji wielu przedsiębiorstw sprawiła, że w porównaniu do sytuacji z początku lat dziewięćdziesiątych, stan gospodarki w powiecie ulegał systematycznej degradacji.

Obecnie w strukturze ludności powiatu osoby w wieku 0-39 lat stanowią ponad 56 %. Grupa ta określana jest jako podatna na przekwalifikowanie i doksztalcanie. Uwzględnić należy jednak systematyczny wzrost ludności w wieku poprodukcyjnym i jednoczesny spadek ludności w wieku 18-44 lata tj. produkcyjno-mobilnym.

W strukturze gospodarczej powiatu dominuje przemysł metalowy, chemiczny, przetwórstwa rolno-spożywczego oraz lekki związany z produkcją mebli, opakowań itp.

W otoczeniu biznesu nastąpił znaczny rozwój infrastruktury, do której zaliczyć należy banki, agencje i fundacje rozwoju, instytucje doradcze, informacyjne i szkoleniowe, ośrodki innowacji i przedsiębiorczości.

Dobre warunki glebowo-klimatyczne na terenach gmin należących do powiatu jaworskiego sprzyjają intensywnej produkcji rolniczej.

Wykorzystując analizę SWOT, silne i słabe strony powiatu, wynikające z jakościowej oceny sytuacji, skonfrontowano z czynnikami zewnętrznymi czyli szansami i zagrożeniami, które w momencie realizowania Programu będą wpływać na kierunki rozwoju powiatu w dziedzinie rynku pracy oraz gospodarki.

Należy zaznaczyć, że niezmiernie ważne dla realizacji programu czynniki zewnętrzne pozostają poza wpływem powiatu, a wymienić tutaj należy:

- podejmowanie przez rząd radykalnych rozwiązań problemu bezrobocia (w tym zwiększenie środków z Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu),
- wspieranie rozwoju sektora małych i średnich przedsiębiorstw (zmniejszenie obciążeń fiskalnych, zmniejszenie kosztów pracy, wprowadzenie możliwości elastycznego zatrudniania pracowników, likwidacja zatorów płatności, szczególnie w sferze publicznej),
- promocja Polski na rynkach międzynarodowych,
- dostępność środków pomocowych z Unii Europejskiej na realizację projektów priorytetowych,
- sytuacja finansowa powiatu i gmin (dostępność środków na wdrażanie reformy edukacji, zwalczanie bezrobocia i rozwój przedsiębiorczości).

Analiza bazy – rynek pracy, przedsiębiorczość:

RYNEK PRACY	
Analiza potencjału wewnętrznego	
Mocne strony	Słabe strony
❑ duży potencjał siły roboczej (duży udział ludności w wieku produkcyjnym i przedprodukcyjnym), ❑ korzystna struktura wiekowa ludności (mały udział ludności w wieku poprodukcyjnym), ❑ rozwój instytucji kształcenia i doskonalenia zawodowego, ❑ dobrze rozwinięte poradnictwo zawodowe, ❑ rozwój budownictwa mieszkaniowego z wykorzystaniem doświadczeń Towarzystwa Budownictwa Społecznego ❑ korzystne położenie powiatu w stosunku do dużych aglomeracji miejskich (Wrocław, Legnica, Wałbrzych, Jelenia Góra) oraz ciągów komunikacyjnych, ❑ korzystne warunki turystyczno-krajobrazowe,	❑ duża oraz niekorzystna struktura bezrobocia: wysoki udział ludzi młodych, kobiet, długotrwale bezrobotnych, ❑ niski poziom wykształcenia bezrobotnych (72,8 % ogółu bezrobotnych stanowią osoby z wykształceniem zawodowym oraz podstawowym i niepełnym podstawowym), ❑ wchodzenie na rynek pracy osób z wyżu demograficznego, ❑ odpływ ludzi młodych i wykształconych

RYNEK PRACY	
Analiza otoczenia	
Szanse	Zagrożenia
❑ wzrost poziomu i jakości wykształcenia ludności na poziomie średnim i wyższym, ❑ dostosowanie kierunków kształcenia i przekwalifikowania do potrzeb rynku pracy	❑ utrwalanie się niekorzystnej wielkości i struktury bezrobocia, ❑ zmniejszanie limitu środków Funduszu Pracy na aktywne formy przeciwdziałania bezrobociu, ❑ brak efektywnej polityki państwa w kształtowaniu rynku pracy, ❑ degradacja społeczna długotrwale bezrobotnych w związku z ograniczeniami nakładów na pomoc społeczną, ❑ wzrost liczby bezrobotnych z terenów wiejskich w wyniku procesów dostosowawczych gospodarstw rolnych do standardów Unii Europejskiej

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	
Analiza potencjału wewnętrznego	
Mocne strony	Słabe strony
❑ duże zasoby surowców naturalnych, ❑ korzystne warunki dla rozwoju produkcji rolniczej,	❑ zdecydowane pogorszenie kondycji i upadek części firm budowlanych, ❑ mały dostęp MSP do zewnętrznych źródeł finansowania ich rozwoju (drogie kredyty), ❑ ograniczona oferta ulg i zwolnień w podatkach lokalnych dla przedsiębiorców tworzących nowe miejsca pracy, ❑ małe zasoby terenów pod inwestycje i budownictwo
Analiza otoczenia powiatu	
Szanse	Zagrożenia
❑ wzrost aktywności małych i średnich przedsiębiorstw, ❑ promocja powiatu, ❑ integracja z Unią Europejską, większa dostępność funduszy pomocowych, ❑ wykorzystanie potencjału surowców naturalnych w programie budowy autostrad	❑ brak stabilnej polityki państwa w stosunku do MSP, ❑ słabnąca kondycja finansowa przedsiębiorstw oraz malejąca ilość miejsc pracy (szczególnie na terenach wiejskich), ❑ niedostosowanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, ❑ brak zorganizowanego rynku hurtowego na produkty rolne

9.3 Analiza problemów

Analiza problemów ma na celu identyfikację najważniejszych i powszechnie występujących problemów w obszarze bezrobocia oraz przedsiębiorczości. Problem kluczowy oraz problemy główne o charakterze przyczyn i skutków przedstawiono w tabeli.

ANALIZA PROBLEMÓW	
Problemy główne – skutki	Ubożenie społeczeństwa
PROBLEM KLUCZOWY	SZYBKI WZROST BEZROBOCIA
Problemy główne - przyczyny	Mała ilość nowych miejsc pracy: • brak nowych inwestorów, • pogarszająca się kondycja ekonomiczna przedsiębiorstw • niedostosowane kwalifikacje mieszkańców powiatu do potrzeb rynku pracy

9.4 Analiza celów

Analiza celów służy opisaniu przyszłej sytuacji, która zaistnieje, gdy zostaną rozwiązane najważniejsze problemy powiatu w dziedzinie bezrobocia i przedsiębiorczości.

Cele te dzielą się na:

- strategiczny (umożliwiający rozwiązanie problemu kluczowego),
- operacyjne (realizacja których przyczyni się i jednocześnie warunkuje realizację celu strategicznego),
- zadania realizacyjne (wskazują, co należy zrobić by osiągnąć dany cel).

ANALIZA CELÓW	
CEL STRATEGICZNY	ZMNIEJSZENIE POZIOMU BEZROBOCIA W POWIECIE
RYNEK PRACY	
Cele operacyjne	CEL 1: Więcej nowych miejsc pracy
	Zadania:
	□ więcej nowopowstających firm: – pozyskanie nowych inwestorów, – łatwiejszy dostęp do kapitału dla bezrobotnych rozpoczynających działalność gospodarczą, – więcej środków finansowych na przeciwdziałanie bezrobociu, – polepszenie obiegu informacji o lokalnym rynku pracy w celu zwiększenia mobilności zawodowej, □ zwiększenie szans na rynku pracy ludności z obszarów wiejskich: – stworzenie młodzieży wiejskiej warunków do podejmowania pracy poza miejscem zamieszkania (zwrot kosztów dojazdu, zakwaterowania), – pomoc doradcy zawodowego w podejmowaniu decyzji o wyborze zawodu przez młodzież szkolną, – programy podnoszenia kwalifikacji mieszkańców wsi w systemie pozaszkolnym
	CEL 2: Dostosowanie systemu kształcenia i doskonalenia zawodowego do potrzeb rynku pracy.
	ZADANIA:
	□ rozwój bazy kształcenia i doskonalenia zawodowego, □ inicjowanie i wspieranie programów służących poszerzaniu zdolności adaptacyjnych młodzieży (m.in. zajęcia w klubie pracy, spotkania z doradcą zawodowym),

	❑ ustalenie optymalnej struktury i sieci szkół pod potrzeby rynku pracy z uwzględnieniem prognoz demograficznych, ❑ opracowanie monitoringu zawodów deficytowych i nadwyżkowych
PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ	
Cele operacyjne	CEL 1: Pozyskanie nowych inwestorów.
	ZADANIA: ❑ tworzenie klimatu do rozwoju przedsiębiorczości: ❑ większa aktywność władz lokalnych w tworzeniu nowych miejsc pracy, ❑ modernizacja i rozbudowa sieci dróg, ❑ przygotowanie terenów pod inwestycje, ❑ kompleksowa obsługa inwestorów (m.in. szczegółowa informacja o powiecie, terenach inwestycyjnych, wymogach formalnych, sposobie ich załatwiania), ❑ zwiększenie nakładów na promocję w celu pozyskania inwestorów, ❑ rozszerzenie zachęt ekonomicznych do rozwijania działalności gospodarczej (m.in. przez większą dostępność terenów, ulgi podatkowe)
	CEL 2: Wsparcie lokalnych firm
	ZADANIA: ❑ lepszy dostęp do kapitału na inwestycje – system poręczeń kredytowych, ❑ uaktywnienie samorządu przedsiębiorców

Realizacja celu strategicznego jakim jest ograniczenie skali i poziomu bezrobocia w powiecie jaworskim oraz realizacja celów operacyjnych i zadań realizacyjnych przyczyni się do powstrzymania procesu ubożenia społeczeństwa. Bogatsze społeczeństwo kreuje większy popyt na produkty i usługi, co w konsekwencji będzie prowadziło do rozwoju firm.

Sytuacja gospodarcza, demograficzna, edukacyjna, a przede wszystkim rynku pracy wymusza i determinuje takie działania, które w najbliższej przyszłości zaowocują rozwojem gospodarczym, co jest warunkiem niezbędnym dla powstawania nowych miejsc pracy. Stan taki może być osiągalny między innymi przez doskonalenie funkcjonujących już instytucji oraz rozszerzanie dostępu do informacji, kształcenia, a więc budowania systemu gwarantującego wzrost kapitału ludzkiego w powiecie. Wymaga to wielu działań związanych z przekwalifikowaniem i doskonaleniem kadr, aktywizacją pracodawców, poszerzeniem systemu informacji zawodowej, a także nauką samodzielnego aktywnego poszukiwania rozwiązań zatrudnieniowych ludzi wchodzących na rynek pracy i tych, którzy chcą na ten rynek powrócić.

Powiat jaworski, oczekuje od parlamentu i rządu polityki, która sprzyjając będzie rozwojowi gospodarczemu i zwiększeniu ilości miejsc pracy. Prowadzenie takiej polityki sygnalizuje wiele dokumentów rządowych.

Ważnym jest, by obecny jak i kolejne parlamenty i rządy potwierdziły wolę realizacji tych zamierzeń. Należy jednak stale brać pod uwagę, że skala, jak i tempo wdrażania szeregu instrumentów będzie zróżnicowane w czasie. Szczególną uwagę należy zatem przywiązywać do monitorowania skutków jakie działania te przynosić będą dla powiatu.

9.5 Finansowanie Programu

Realizacja celów i zadań Programu w dużej mierze uzależniona będzie od możliwości pozyskania odpowiednich środków finansowych. Znaczna część zadań zdefiniowanych w programie jest już w toku realizacji. Mieszczą się one i są wykonywane w ramach bieżącej działalności samorządów, instytucji rządowych oraz organizacji pozarządowych. Trudna sytuacja budżetu państwa powoduje, że duże nadzieje wiąże się ze środkami pochodzącymi z różnych pozabudżetowych źródeł, w których bardzo ważną rolę odgrywały będą środki pomocowe przedakcesyjnych funduszy Unii Europejskiej.

9.6 Monitoring programu

Realizacja programu przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy będzie procesem długotrwałym i ciągłym. Monitoring będzie pełnił dwie zasadnicze funkcje:

- sprawdzającą, która pozwoli badać postęp w jego realizacji,
- korygującą, która pozwoli na dokonywanie pewnych zmian w Programie, w przypadku wystąpienia nowych uwarunkowań społeczno-gospodarczych.

Wyniki monitoringu powinny być przedstawiane w okresach rocznych. Podstawę monitoringu winny stanowić konkretnie ustalone mierzalne kryteria. Punktem wyjścia wszelkich porównań winna być baza danych stanowiąca podstawę opracowania Programu, poszerzona o informacje dodatkowe, charakteryzujące rozwój powiatu.

Zakończenie

Prezentowany „Powiatowy program przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy” systematyzuje problematykę szeroko pojętego rynku pracy. Zawiera diagnozę stanu powiatu i przedsiębiorczości, z uwzględnieniem bardzo istotnego czynnika jakim jest edukacja. Diagnoza została poszerzona o analizę SWOT, która stała się podstawą do zdefiniowania najbardziej istotnego problemu powiatu, pozwoliła na określenie celu strategicznego, celów operacyjnych oraz zadań realizacyjnych.

Jednym z warunków realizacji programu będzie pozyskanie alternatywnych źródeł finansowania wielu zadań, bowiem ich sfinansowanie leży poza możliwościami budżetu powiatu.